18 Quoniam præsumitur scientia eorum, quæ communiter innotescunt, *cap. 1. de postul. Præl. cap. quod dicitis, distinct. 16.*

19 Matrimonium autem contractum cum liberta, id est cum ea, quæ ancilla fuit, jam tamen libertate donata est, etiam ab ignorante eius conditionem, validum est, quia est vere libera, ac proinde eius conditionis error, cum non sit seruitutis præsentis, non obstat matrimonij firmitati, vt cum aliis tenet D. Couar. *in 4. 2. parte, c. 3. §. 7. num. 1. versic. Primum* tenent etiam communiter Summistæ, quos refert, & sequitur Thomas Sanchez *d. lib. 7. disputatione 19. num. 10.*

20 Quinimo error seruitutis non veræ, sed ascriptitiæ, vel originariæ non dirimit matrimonium, vt tenent Hostiens. *in summa titulo de coning. serv. numero 9.* Ioan. And. & communiter scribentes *in cap. 2. numero 2. de coning. serv.* Marc. Anton. Cuch. *lib. 5. instit. Maio. tit. 12. num. 55.* & ante eum alij plures Authores, quos refert, & sequitur Sanch. *vbi supra, numer. 10.* aduersus glossam, & Palud.

21 Qui autem sint hi serui ascriptitij, & originarij declarat ex aliis idem Sanch. ibidem *num. 1.* nempe ascriptitij, qui glebæ, seu prædio colendo sunt perpetuo addicti, inde nunquam recessuri, dominisque prædiorum annuos redditus omnes præter sumptus, & victum reddituri: originarij autem sunt orti ex his ascriptitiis, & omnes hi ascriptitij, & originarij sunt vere liberi, quamuis ad certas operas teneantur.

22 Matrimonium autem scienter contractum inter seruos, & matrimonium liberi cum ancilla, vel liberæ cum seruo non ignorata seruitutis conditione validum est, ita definitur *in cap. secundo de coning. serv. & in cap. si quis liber 29. quæstione 2. & in cap. si quis ingenuus eadem caus. & quæstione, l. Regia 11. titulo 2. & l. 1. titulo 5. partita 4.*

23 Vnde Iure Canonico, quod in hac re præualet, corrigitur *l. cum ancilla, C. de incest. nupt.* decidens non valere matrim. inter liberum, & seruam; valet, siquidem nostro Iure Canonico attento detecta seruitutis conditione, vt in præd. juribus, quæ sunt præferenda in hac materia Iuri Ciuili, vt *in cap. penult. & final. de secund. nupt.* & ita tenet glossa *in d. cap. si quis liber in fin.* Ioan. And. & alij quamplures Authores, quos refert, & sequitur Thomas Sanch. *vbi sup. num. 13. ad fin.*

24 Quinimo secundum veriorem opin. non peccabit vllo modo liber absque vrgenti causa, vel valde commoda scienter ancillam ducens in vxorem, vt bene probat Angel. de Clauas. *in sua summa, verbo matrimonium, impedimento 4. in fin.* quem refert, & sequitur contra Dom. à Soto aliud volentem Thom. Sanch. *vbi supra, num. 14. in principio*, qui *ad fin. d. numeri versic. si vero* affirmat, quod ille, qui seruilis conditionis est, decipit liberum, & contrahit matrimonium cum eo conditionis ignaro, proculdubio peccat lethaliter, tum quod reddat matrimonium irritum, tum quod in re grauissima decipiens notabilem irroget iniuriam secundum Angel. *vbi supra.* Nauar. *in Manual. materna lingua composito cap. 22. numero 33.* Enriquez *lib. 11. de matrim. capit. decimo, numero 3.* & Petr. de Ledesma *de matrim. quæstione 52. articulo 2. difficultate 1. ante primam conclusionem.*

25 Ducens autem scienter ancillam in vxorem est irregularis, ex tex. *in cap. si quis viduam, distinctione 34. ex Canonib. Apostol. cap. 18. desumpto*, vbi dicitur, si quis viduam, aut eiectam acceperit, aut meretricem, aut ancillam non potest esse presbyter, aut diaconus, aut ex eorum numero, qui ministerio sacro deseruiunt; vilis namque & infamis persona reputatur ancillam ducens, & ita eum esse irregularem affirmat glossa ibi *verbo ancillam, & in cap. 1. verb. legem 29. quæst. 2.* & tenent communiter DD. quos refert, & sequitur aduersus Henriquez aliud sentientem Thom. Sanchez *d. lib. 7. disputatione 19. numero 14. in versiculo est tamen irregularis*, amplians idem esse verum, quamuis ancilla virgo sit, alias nihil decideret ille tex. siquidem ducens etiam liberam non virginem est irregularis ob bigamiam contractam, & deinde, quia tex. ille indistincte loquitur de ancilla, & ita sentiunt plerique scribentium.

26 Quid autem erit quando liber duceret in vxorem propriam ancillam virginem, an ex hoc incidat irregularitatem, variant DD. & partem negatiuam, vt veriorem contra alios probat Sanchez *vbi supra. in versiculo, non tamen consentiunt.*

27 Non tamen omnis conditionis error matrimonium nullum efficit, sed ille ex quo fit deterior errantis conditio, secus si erretur in pari, aut digniori conditione, quare solum erit nullum matrimonium quando liber contrahens errat in seruili alterius conditione, quem liberum quoque credebat, si autem credebat alterum seruum, & sit liber, siue sit ipse seruus, siue liber, valebit matrimonium, quia errat inueniens dignioremconditionem, quam ipse putabat, hæc est certissima, & communissima sententia, & tenenda, vt late eam probat infinitos eius Authores congerens Thom. Sanchez *d. lib. 7. disp. 19. num. 23.*

28 Vbi quod similiter valebit matrimonium si seruus contrahat cum ancilla credens eam liberam, quia serui conditio non efficitur deterior, si æqualem suæ conditionem reperiat, & *num. 24.* respondet argumentis contrariis.

CAPITVLVM XCI.

Libertas an censeatur data seruo, vel ancillæ ex matrimonio eiusdem permissu domini celebrato?

SVMMARIVM.

1 *Ancilla efficitur libera domino eius eam collocante in matrimonium viro libero ignaro sua conditionis.*
Idem est si dominus dicat clerico, quo eos coniungat matrimonio, vt in numero secundo.
Et ampliatur numero tertio.
Limitatur num. 4.
3 *L. 5. titulo 22. partita 4. intellectus.*
4 *Seruus contrahens matrimonium sciente domino an efficiatur liber.*
7 *Ancilla contrahens matrimonium tacente domino, an eo ipso consequatur libertatem, & numer. sequenti.*
Et quid in seruitute impropria, quæ est ascriptitia, numero 9.
10 *Ancilla libera efficitur ex eo quod dominus nuptias eam tradat, & instrumentum dotis conficiat.*
Et quid si dominus præsens matrimonio id non conficiat, sed alius, num. 11.
Et quid in ancilla ascriptitia, num. 12.
13 *Ancilla an efficiatur libera, domino eius contrahente matrimonium cum ea.*
Et quid attento jure nostro Regio, num. 14.
15 *Dominus manumittendo matrem ancillam, filij quos habuit ex ea manumissi quoque censentur.*
16 *Matrimonium contractum ab ancilla, vel seruo cum persona libera ignara eius conditionis, cum consensu domini, vel eo sciente, & tacente an matrimonium sit validum, vel non in casibus, in quibus ancilla, vel seruus consequitur libertatem?*
17 *Iure Canonico deficiente recurrendum est ad Ius Ciuile, & in nostris Regnis ad Ius Regium.*
18 *Vir an possit se pretio venundare in præiudicium matrimonij, & sic vxoris?*
Et quid in ipsa vxore, numero 20.
19 *L. fin. titulo 5. partita 4. intellectus.*

1 DOmino collocante seruum, vel ancillam matrimonio cum persona libera ignara seruitutis, eam minime detegendo, eo ipso talis seruus, vel ancilla libertatem consequitur, ita decidit expresse tex. *in auth. ad hoc, C. de Latin. liberti, desumta ex authentica de nupt. §. si vero Decretum, vers. hoc autem decernimus, collectione 4.*

2 Idem erit si dominus dicat clerico, vel alij, vt coniungat seruum cum libera ignorante seruitutem, ea tacita, quia perinde est ac si ipse dominus coniungeret, ita tenet Alphons. à Veracr. *in prima parte sui Speculi, articulo 30. in fine*, & vtrumque late probat, & sequitur Thom. Sanch. *lib. 7. de matrim. disputatione 20. numero primo*, vbi quod hoc non est in pœnam fraudis, sed fauore matrimonij, vt valeat contra Veracr. & vtrumque Ledesm.

3 Nec desiderari credit judicis sententiam, vt is seruus liber fiat, vt ibi bene probat: & insuper *numero secundo*, minime quoque desiderari dolum in eo domino tradenti nuptui ancillam libero tacita seruitute.

4 Si tamen vterque contrahens est seruus, vel si alter liber conscius est seruitutis, quamuis dominus consentiat, tradatque mancipium in matrimonium, non consequitur seruus libertatem, vt bene probat D. Couar. *in quarto Decret. secunda parte, ca. 3 §. 7. numero primo. versic. secundo*, Anton. Cuch. *lib. 5. Instit. Maio, titulo 12. num. 48.* Valasc. *de jur. emphyt. q. 37. numero quinto.* Molin. Theolog. *primo tom. de Iustitia, & Iur. tract. 2. disputatione 39. & septimus est*, & alij plures, quos refert, & sequitur Thom. Sanch. *vbi supra, numero 3.*

5 Quare *l. Regia 5. titulo 22. partita 4.* decidens, *que casandose sierno alguno con muger libre, sabiendolo su señor, e non lo contradiziendo fazese el sierno libre porende, è que esso mismo seria si casasse la sierua con hombre libre:* debet intelligi, quando coniux liber fuit seruitutis ignarus, vt explicat *l. 5. titulo 5. eadem quarta partit.* facit etiam *l. 3. tit. 11. lib. 4. fori*, & ita explicant D. Couar. Valasc. & Sanch. *vbi supra*, addit Couar. se vidisse ita semel in Regio Prætorio Granatensi per sententiam definitum.

6 Vnde audiendus non est Abb. *in cap. illud numero 11. de præsumption.* dicens seruum forte consequi libertatem, quando domino sciente matrimonium contrahit, argumento tex. *in cap. si seruus scienter, distinctione 54.* ibi: quod seruus promotus ad ordines sciente domino efficitur liber, hoc tamen cum sit in fauorem sacri Ordinis definitum, non est ad matrimonium trahendum, in quo eadem ratio non inuenitur, ita & recte Thom. Sanch. *vbi supra num 3. in vers. vnde.*

7 Controuertunt DD. an quando dominus non collocat ancillam in matrimonium cum libero seruitutis ignaro, sed conscius matrimonij tacet seruitutem, ex hoc solum videatur ancillæ suæ donare libertatem, vel non? & partem negatiuam probarunt Paludan. *in quarto, distinctione 36. quæstione 2. articulo primo, numero octauo, in fin.* & ibi Supplementum Gabriel. *quæstione 1. articulo 3. conclusione 2. in fin.* & vt probabilius defendit Veracr. *in suo Specul. Coniug. prima parte, articulo 30. §. dabitatur ad hoc*, & Ludouic. Lopez *secunda parte sui Instructor.* vbi agit de matrimonio *cap. 47. de impedimento conditionis, columna 3.*

Contraria tamen sententia in præmissa specie, nempe satis esse ad hoc, vt seruus, vel ancilla consequatur libertatem, vt domino tacente conditionem seruilem conscioque matrimonij, illud celebrent cum persona libera seruitutis ignara, est verior, magis recepta, & tenenda, vt expresse definitur *in d. authentica ad hoc, C. de Latina libertate, in authentica de nupt. collatione 4. §. si vero decretum, versiculo hoc autem decernimus*, & hoc ratione culpæ, doli, & grauis iniuriæ contrahenti libero illatæ per dominum ex sua taciturnitate; quare dignus est, vt in pœnam illius fraudis, & fauore matrimonij, vt illud sit validum, mancipium libertatem consequatur, & hanc sententiam tenent glossa *in cap. si quis ingenuus, verbo faciat, el primero, 29. quæstione 2.* & alios allegans D. Couar. *in quarto de sponsal prima parte, cap. 3. §. 7. numero primo, versiculo secundo.* Valasc. *de jur. emphyteot. quæstione 37. numero 4.* Molin. Theolog *primo tom. de Iustitia, & Iure tract. secundo, disputatione 39. §. 7. est.* Anton. Cuch. *lib. 5. instit. Mai. titulo 12. num. 48.* Ledesm. *in secundam partem quarti, quæstione 52. articulo 4. paulo post princip.* & alij plures Summistæ, quos refert, & sequitur Thom. Sanchez *d. lib. 7. disputatione 20. numero quinto*, & approbatur hæc opinio, & sententia *in l. prima, titulo 5. partita 4.* ibi, *è si fuerio de alguno casasse con muger libre: ò home libre con muger sierua estando sennor delante, ò sabiendolo: si non dixesse estonce que era su sierno, solamente por este ficho, que lo vee, ò lo sabe, è callasse facese el sierno libre, è non puede despues tornar à seruidumbre*, idem probat *l. 5. titulo 22. partita 4.*

8 Admonet tamen Sanchez *vbi supra numero 6.* requiri dolum in domino sic tacente, vt mancipium consequatur libertatem, quia *d. authentica ad hoc*, expresse petit, vt dominus ex studio taceat, & idem *in d. §. si vero decretum, versiculo hoc autem decernimus*, vbi glossa *verbo ex studio*, & Bald. *in d. authentica ad hoc, in principio*, & probat latius Sanchez *vbi supra*, inferens ex eo, dominum non plecti hac pœna amittendi serui, si non aduertens, vel ex simplicitate quantumcunque culpa lata interuenerit, taceat, quia deficit dolus, & ita quod ignorantia quantumcunque crassa facti, vel juris excusabit, hæc autem admonitio etsi Iure communi vera sit, Iure tamen nostro Regio deficere videtur ex *d. ll. nempe ex d. l. prima, in d. versiculo, è si fuerio, &c.* ibi, *estando su sennor delante, ò sabiendolo, si non dixesse en tonces que era su sierno, solamente por este ficho que lo vee, ò lo sabe e callasse facese el sierno libre è non puede despues tornar à seruidumbre:* expendo namque verba illa clara in proposito: *solamente por este ficho que lo vee, ò lo sabe, è callasse*: ergo non requiritur dolus, sed sola visio, vel scientia absque contradictione sufficit: idem constat *ex d. l. 1. tit. 22.* ibi *sabiendolo su sennor, y no lo contradiziendo*: confirmatur, quia conditores harum ll. Regiarum cum scirent Iure communi requiri ad hoc dolum domini tacentis, hunc excluserunt serio, contenti sola scientia, & taciturnitate domini, vt in *d. l. prima, titulo 5. partita 4.* Adde non desiderari sententiam judicis, vt huiusmodi dominus priuetur dominio, vt bene probat ibidem Sanchez: intellige ergo quod ipso facto libertas comparatur, donec judicis sententia declaratoria accedat, si id à domino negetur.

9 In seruitute tamen impropria, quæ est ascriptitia, superiora dicta *num. 7. versic. contraria tamen*

ſententia, non procedunt: nam eadem ſeruitute aſcriptitia permanente eius error non obſtat valori matrimonij, vt prædiximus: quare fallitur Valaſc. *de jur. emphyt. queſtione 37. numero 4.* contrarium affirmans, vt cum gloſſa, & Salic. rectius probauit, & tenet Sanchez *vbi ſupra, num. 7.*

10 Ex ſuprad. deducitur, quod ſi dominus nuptui tradat ancillam ſuam libero ſeruitutis conſcio, & dotis inſtrumentum ancillæ conficiat, ex hoc quoque eo ipſo ancilla libera efficitur, quod probatur *in l. vnic. §. ſed & ſi quis homin. C. de Latin. lib.* & licet in eo tex. non fiat mentio ſcientiæ hominis liberi ſeruitutis ancillæ, id tamen conſtat ex *authen. ad hoc, ſtatim ſequenti*, dum ibi deciditur, quod quando alter ignorat ſeruitutem, ancilla conſequitur libertatem, ſiue dominus eam in matrimonium collocans dotale confecerit inſtrumentum, ſiue non: vnde vt ſpeciale aliquid contineat *d. l. vnic. in d. §. ſed & ſi quis homini*, neceſſario intelligi debet, quando etiam ſcienter dominus ancillam tradit conficiens dotalia inſtrumenta, & ita merito hanc deductionem probarunt Molin. Theol. *1. tom. de Iuſtit. & Iur. ſecundo tractatu, diſputatione 39. §. ſeptimus eſt*, & ante eum Abb. *in cap. illum, num. 11. de præſumpt.* quos ſequitur Sanchez *vbi ſupra num. 9.* Vbi non credit Abb. *vbi ſupra*, hoc extendenti ad dominum conſtituentem dotem aut donationem proter nuptias ſeruo, *ex d. l. vnic. §. ſed & ſi quis homini*, non inquam credit Abbati in hoc, quia ibi de ſola dote eſt ſermo, & de ſola ancilla, & quando lex voluit ſeruum quoque amplecti id explicat, vt conſtat ex *d. auth. ad hoc.* Nihilominus eadem ratio in effectu mihi in vtroque caſu militare videtur fundata in actu confectionis inſtrumenti dotalis, aut donationis propter nuptias à domini ſeruo, hoc eſt in fauorem ſerui.

11 Nec etiam Sanch. fidem præbet Henriquez *lib. 11. de matrim. cap. 10. numero 4. verſic. 5.* dicenti ancillam cenſeri manumiſſam ſi ſeruus præſente domino, & non contradicente dotalia inſtrumenta ancillæ conficiat, nam tex. ſolum id decernit quando ipſe dominus conficit, vnde non eſt cur extendatur ad permiſſionem, vt alius conficiat, quod verius credo contra Enriquez.

12 Idem cenſeo cum Sanch. contra Valaſc. *vbi ſupra, num. 4.* vbi tenebat ſeruum quoque aſcriptitium hanc conſequi libertatem ex confectione dotalium inſtrumentorum facta per dominum: hoc namque verum non eſt, ſed potius contrarium ex ſupra modo dictis.

13 Quod ſi dominus ancillam propriam ducat in vxorem, etſi gloſſa, & alij nonnulli affirment Iure communi eam ſtatim conſequi libertatem, verius tamen eſt contrarium, vt tenent, & probant D. Couar. *in quarto de ſponſal. ſecunda parte. cap. 3. § 7. numero 1. verſic. tertio*, Concanonic. noſter Magiſt. Palat. *in 4. diſtinctione 30. diſputatione vnic. columna 13.* Molin. Theolog. *d. diſputatione 39. §. ſextus eſt*, Henriquez *lib. 11. de matrimonio, cap. 10. numero 4. in commento litera Z.* Emanuel Saa *ſumma verb. matrimonium*, vbi agit de impedimentis dirimentibus *numero 1. verſic. ſi dominus*, Viuald. *in Candelab. ſacrament. prima parte de matrim. numero 125.* & Sanch. *d. lib. 7. diſputatione 20. num. 11.*

14 Iure tamen noſtro Regio contrarium deciditur *in l. 1. titulo 13. partita 4.* ibi, *eſſo miſmo ſeria ſi alguno ouieſſe hyo de ſu ſierua, e deſpues de eſſo ſe caſaſſe con ella, catan gran fuerça ha el matrimonio, que luego que es fecho, es la madre por ende libre, e los fijos legitimos*, & expreſſe notat Greg. Lop. ibi *in fin.* ex ſolo matrimonio competere matri libertatem, neq; ad id eſt neceſſarium filium prius conceptum eſſe ex ea ancilla ſic nupta, vt bene probat Thom. Sanch. *vbi ſupra, numero 12.* ſed omiſit allegare pro hoc expreſſam *l. 5. ad fin. tit. 22. partita 4.* ibi eam, *dezimos que ſi el ſennor ſe caſaſſe con ſu ſierua, que ſeria la ſierua libre por ende.*

Sufficit autem quod dominus manumittat ma- 15
trem, vt filij quoque, quos ex ea habuit, cenſeantur manumiſſi, vt docent cum Fulgoſ. D. Couar. Molin. & Sanchez *vbi ſupra* id ampliantes, vt procedat etiam in filiis ſpuriis, nempe tempore quo ipſe, vel ancilla erant coniugati.

Tandem hic decidenda venit quæſtio illa, an 16
quando ancilla, vel ſeruus contrahunt matrim. cum perſona libera ignara ſeruitutis domino tradente in matrim. vel ſciente, & tacente ſeruitutem, in quibus caſibus conſequitur libertatem ex ipſo matrimonio, vt prædiximus, matrimonium ipſum ſit validum, vel non? & partem negatiuam tenet in hoc D. Couar. *in quarto Decret. ſecunda parte, cap. 3. §. 7. numero 1. verſ. ſecundo in fin.* cuius opin. expreſſe approbatur *in l. 1. ad fin. tit. 5. partita 4* ibi, *e maguer que dize de ſuſo, que el ſierno ſe torna libre, porque voe, e ſabe ſu ſennor que ſe caſa, e lo encubre, con todo eſto, no vale el caſamiento: porque ella no lo ſabia que era ſieruo, quando caſo con el: fueras ende ſi deſpues lo conſintieſſe por palabra, o por fecho:* & ibi Gregor. Lopez *in gloſſa penultima* inquit, concordat *cap. 2. & cap. fin. de coniug. ſeru.* ſed hæc jura non loquuntur quando dominus tradit ſuam ancillam in matrim. vel eo præſente, ſciente, & tacente celebratur, qui eſt noſter caſus, ſed quando liber ignoranter cum ancilla contraxit abſque domino eiuſque ſcientia; & taciturnitate celebratur matrim. tunc namque ſimiliter matrim. eſt nullum, & ſeparatur, niſi poſtea hoc ſciens eam cognouerit, vt in illis juribus, & *in l. 11. tit. 1. & in l. 3. tit. 5. partita 4.* qui eſt alius diuerſus caſus ab eo de quo hic agimus.

Nihilominus tamen contrarium, imo quod matrim. in præmiſſa ſpecie ſit validum, dicit eſſe tenendum Thom. Sanchez *d. lib. 7. diſputatione 20. numero decimo quarto*, tum quia probatur *in auth. de nupt. §. Decretum, verſiculo hoc autem decernimus, & in verſiculo ſi vero, collatione quarta:* tum etiam, quia gloſſa & communiter DD. *in cap. vltim. de coniug. ſeruo.* & alij quam plurimi moderni, quos congerit ibi Sanch. *in fin.* tenent hanc affirmatiuam ſententiam, & ſemoto Iure Reg. non dubito quin hæc ſecunda opin. per DD. ſit magis communiter recepta ex fundamentis, de quibus per ipſos, quam dicit quoque eſſe tenendam Sanch. non obſtante *d. l. Regia* expreſſa contrarium decidente: cui reſpondet, ſolum arguere conditores illius legis fuiſſe in ea opinione negatiua, non tamen habere vim legis, quoad deciſionem nullitatis matrimonij, eo quod ſit fori Eccleſiaſtici, bene tamen quoad libertatem dandam ſeruo illi, quia hoc eſt fori ſecularis; non tamen iſte Author allegat tex. vllum Iuris Canonici, quo decidatur in ſpecie de qua agimus validum eſſe matrim. quod ſi is eſſet, vel ſit, fateor ſtandum eſſe eidem: adducit tamen eam rationem pro valore matrimonij, quod cum ſtatim eodem momento, quo perficitur matrimonium, maneat coniux ſeruilis conditionis affectus liber, ſeruitus illa eſt nullius conſiderationis, nec obeſt matrimonij fini, nec affert incommoda, ob quæ Ius Eccleſiaſticum irritauit matrim. cum errore conditionis celebratum.

Hæc tamen ratio non omnino vrget, ſiquidem ex alia ratione irritatur eo caſu matrimonium, præter illam, nempe ex defectu ſufficientis conſenſus ſiquidem ſi liber tempore contractus matrimonij ſciret conditionem ancillæ, vel ſerui cum qua vel cum quo contrahit matr. proculdubio illud credendum eſt minime iiniturum propter infamiam, & notam ſuæ

ſuæ conditionis, & ſtatus ſeruilis, deficiente autem conſenſu, cui nihil contrarius eſt quam error, vt dicebamus cap. præcedenti, nullum eſt matrimonium, vt in jure eſt notiſſimum, rectius igitur *d. l. Regia* videtur rationem reddere nullitatis matrim. ſcilicet, *porque ella no lo ſabia que era ſieruo, quando caſo con el*, quaſi arguat defectum conſenſus, vt poſtea in finalibus verbis id expreſſius inſinuat, dum limitat ſuam præcedentem deciſionem negatiuam dicens, *fueras ende ſi deſpues lo conſintieſſe por palabra, o por hecho:* ergo prius defecit conſenſus propter errorem præcedentem: hodie tamen conſenſus poſterior attento Sancto Concil. Trident. non valet nec ratificat præcedens matrim. nullum, niſi coram parocho, & teſtibus is præſtetur, ſi à principio hæc ſolennitas defuit.

Quid tenendum in præd. quæſtione principali? Ego quidem omnibus ſupradictis attente conſideratis cenſeo in his Hiſpaniarum Regnis ſeruandam eſſe deciſionem *d. l. Regia prima ad fin. tit. 5. partit. 4.* prout firmiſſime, & proculdubio docent Couar. & Gregor. Lop. *vbi:* nec obſtant fundamenta contraria Thom. Sanch. eiuſque opinio: quoniam tex. *in auth. de nupt. §. ſi vero Decretum, verſic. hoc autem decernimus, & in verſic. ſi vero*, vbi expreſſe deciditur, quod in ſpecie noſtra in indiuiduo valeat præfatum matrim. corrigitur expreſſe, & nuncupatim per *d. l. Regiam partitæ*, quæ in his Regnis, eſt omnino obſeruanda, & practicanda, ſimiliter communis opinio Theologorum, & aliorum, quæ habet validum eſſe præd. matrim. quam pro ſe citat idem Sanch. corruit ex *d. l. Regia* contraria pariter, & altera ratio, qua fundatur idem Author, ibi; nec etiam obſtat, quia in noſtro caſu defectus conſenſus impedit valorem matrimonij, vt modo dicebamus.

Denique, & peremptorie, quod de Iure Canonico, cui in hac materia ſtandum eſt, non video tex. vllum decidentem validum eſſe præd. matrim. in ſpecie de qua agimus, quod ſi is eſſet, D. Couar. nec Gregor. Lopez eum ignorarent, ſin autem adhuc contendatur eum eſſe, oſtendant eum, eique ſtabimus proculdubio, ſed cum is non inueniatur.

17 Et deficiente Iure Canonico recurrendum ſit ad Ius commune ciuile, vt *in cap. 1. & 2. de nou. oper. nunt.* & in his noſtris Regnis Ius Regium ſit Ius commune inter nos, non vero Ius Ciuile antiquum Romanorum, illud Ius Regium omnino in deciſionibus cauſarum deficiente Iure Canonico obſeruandum eſt, vt bene probat Didac. Perez *in 3. quæſtione proœmiali in Ordinamentum Regale, in verſiculo his tamen non obſtantibus vſque in fin.*

18 Et ſuprad. noſtra ſententia contra Sanchez confirmatur, & comprobatur ex alia veriſſima eiuſdem Sanchez *lib. 7. diſputatione 23. numero 8.* qui cum *innumeris præcedentibus illius diſputationis* egiſſet, an licitum ſit viro ſe venundare? & cum communi D. Thom. & aliorum Theologorum ſententia probaſſet *numer. 2.* integrum eſſe viro ſe venundare, renitente vxore, quamuis non vacet culpa lethali ea venditio abſque juſta cauſa facta, vt *ibidem* per eum *numer. 4. dicto* tamen *num. 8.* inquit, quod quamuis dicta per eum circa viri venditionem ſint vera attento Iure communi, attamen affirmat, & tenet quod in hoc Hiſpaniæ Regno eſt ſeruanda *lex Regia final. tit. 5. partita 4.* contraria quæ ait; *Si por ventura el marido ſe tornaſſe ſieruo à ſabiendas, por auer razon de ſe partir de ſu muger, non deue valer ni ſe de partira el caſamiento, antes lo puede la muger demandar è ſacarlo aun de la ſeruidumbre ſi quiſiere: e eſto es porque ha derecho en el è porque nace ende muy gran deshonra à ella e a ſus hijos ſi los ouiere.* Ergo ita in noſtro propoſito de quo agimus ſeruanda eſt in Regno Hiſpaniæ *d. l. 1. ad fin. titulo 5. partita 4.* jam prius relata pro noſtra ſententia contra Sanchez.

Nunc autem in tranſitu obſeruandum eſt, quod 19
licet *d. l. fin. tit 5. partita 4.* loquatur in euentu, in quo vir ſe data opera vendit in fraudem matrimonij: attamen Gregor. Lopez ibi in gloſſa *à ſabiendas*, dicit ſupplendum eſſe maxime, quia idem eſt dicendum, licet non fiat venditio ea intentione, cum eadem ratio præiudicij vxoris decoris ipſius, & filiorum habeat locum in hoc caſu, vnde idem Gregor. Lopez *in gloſſa, ſacarle*, ait, poſſe venditionem retractari juxta illius deciſionem, quamuis ea non impediat vſum coniugii, quia ratio dicti dedecoris, quam aſſignat l. illa militat etiam in hoc caſu: ac proinde, inquit Gregor. Lopez, vxorem retractantem hanc venditionem non teneri ſoluere pretitum, vt alias deciſum eſt in patrono *in l. 3. ff. ſi liber, ingenu. eſſe dicatur*, & vtrumque ſequitur Thom. Sanch. *d. lib. 7. diſput. 23. d. num. 8.*

Vbi *num. 9.* probat cum communi Doctorum ſen- 20
tentia, quos refert, manifeſtum eſſe, minime poſſe ſeipſam ſeruituti mancipare abſque viri conſenſu contra Hugon. Archidiac. & Bellam, dicentes poſſe vxorem ſe inuito viro venundare.

CAPITVLVM XCII.

An poſſint ſerui inuitis dominis matrimonio copulari.

SVMMARIVM.

1 *Serui licite poſſunt inuitis dominis matrimonium contrahere, & numeris ſequentibus.*
2 *Domini non poſſunt prohibere ne ſerui matrimonium ineant.*
3 *Domini prohibendo coniugia ſeruorum peccant mortaliter.*
4 *Dominis quod liceat facere cum ſeruis contrahentibus matrimonium ipſis dominis inuitis, & numero ſexto.*
5 *Pater quid poſſit facere cum filio matrimonium contrahente contra ipſius voluntatem.*
7 *Serui vxorati contra voluntatem dominorum cui potius obedire teneantur, occurrente neceſſitate domini, & vxoris eodem tempore petentis debitum.*
8 *Domino an liceat ſeruum coniugatum in longinquas partes vendendum mittere?*

Licitum eſt ſeruis, inuitis dominis, matrimo- 1
nium contrahere, ita deciditur *in cap. 1. de coniug. ſeru.* & ibi communiter Scribentes, D. Thom. *in 4. Sentent. diſtinctione 36. quæſtione vnic. articulo ſecundo, in corpor.* quem omnes ſequuntur; eſtque proculdubio veriſſimum: ratio communis eſt, quoniam jus dominorum non ſe extendit, vt ſeruis matrimonium, eiuſque vſum prohibeant, cum jus naturale, & diuinum id conceſſerit ad naturæ humanæ propagationem, & in remedium contra concupiſcentiam, quod jus nec ſublatum eſt, nec auferri potuit jure gentium, quod ſeruitutem induxit: quam rationem ab impugnatione Scoti *in 4. diſt. 36. quæſt. 1.* late defendit Th. Sanch. *de matrim. lib. 7. diſp. 21. n. 3.* Domino autem non licet matrimonium ſerui im- 2
pedire, quare jure optimo ſerui ab Eccleſia defenduntur ac proteguntur aduerſus dominum prohibentem, vt omnes DD. fatentur, eritq; culpa mortalis ratione rei grauitatis, vt docet Th. Sanch. *ibidem*

num. 5. vbi quod nec poterit dominus minari seruo aliquod supplicium seu damnum inferendum, si matrimonium ineat: nec tuta conscientia eum ob id punire, quia vsus est seruus jure suo, & in nihilo deliquit, vt ibi per eum *num. 6* post vtrumque Ledesmam: agitque etiam, quæ culpa sit contrarium facere, & resoluit id ex supplicij qualitate judicandum esse.

3 Et quod peccet mortaliter dominus, qui impedit seruorũ coniugia, cum illis liceat jure naturali contrahere, & pro illis stent ll. Ecclesiasticæ, tenet etiam nouissime Fr. Basilius *de impedim. matrim. quæst. 2. c. 23. §. 1. versiculo ex dictis colligitur*, vbi quod peccat etiam dominus, si impediat inter seruos coniugatos maritale commercium quantum æquitas postulat.

4 Poterit tamen dominus subtractionem beneficij seruo suo huiusmodi, quod in ipsum sua sponte confert, minari, deinceps fore, vt non ita splendide ipsum induat ac delicate tractet atque in vilioribus occupet.

5 Sicut nec pater potest matrimonij contractum filio impedire mala minando, quamuis possit, quæ jure sibi permissa sunt minari, vt exhæredationem casu sibi à jure permisso, subtractionem tertiæ, & quintæ partis bonorum cæteros fratres in eisdem præferendo, vt ll. nostri Regni permittunt, ita Sanch. *vbi supra d. num. 5. versic. potest tamen*, referens se de hoc vltimo alio loci.

7 Et *num. 8. & 9.* agit an domino certiori facto, mancipium de celebrando matrimonio tractare, liceat illud alio vendendum mittere, quo se incolumen seruet, damnique immunem, quod ex serui matrimonio in ipsum dominum redundat? & tandem censet, quod si jam matrimonium cœptum sit, quia seruus fidem suam alligauerat alicui de matrimonio cum ea contrahendo, nefas sit domino eo medio vti: si autem sponsalia inita nondum sint, possit vtique dominus mancipium sic venundare, vt ibi bene, & late probat.

Verum illa quæstio satis controuersa est in proposito, vtrum concurrente vno eodemque tempore obligatione domino inseruiendi, & sic obsequio domino præstando, & altera petitionis debiti ab alio coniuge, cui potius teneatur seruus coniugatus satisfacere, (alioqui namque certum est, seruum per contractum matrimonij minime eximi ab obsequiis consuetis domino præstandis, vt probat tex. *in c. 1. de coniug. serv.* & ibi communiter DD.)

In quo articulo tres principales opiniones congerit, & fundat cum suis Authoribus Thom. Sanch. *d. lib. 7. de matrimonio disput. 21. num. 12.* Prima habet dominum præferendum *ex d. cap. 1, & ex regula, qui prior est tempore, &c.* quam tenent Gofredus, Innoc. & Hostiens. & probatur *l. 3. tit. 5. partita 4.* eamque limitant, quando periculum fornicationis imminet vxori non reddito statim sibi debito, nisi eodem tempore mortis periculo esset dominus expositus superueniente inimico.

Secunda sententia docet in hac specie speciales circumstantias attendendas esse, nimirum periculum incontinentiæ, aut damnum petenti coniugi ex dilatione imminens, & detrimentum domino redundans ex mora præstandi obsequij, si prius seruus coniugi debitum reddat: & illius causam anteponendam esse, qui maiori necessitate vrgetur, cuique mora grauius damnum inferret: quam sententiam sentiunt atque tenent S. Thom. & alij quamplurimi Authores, quos congerit Sanch. *vbi supra, num. 13.* vbi quod in dubio, an cætera sint paria, & vtrius necessitas præponderet, fauendum est matrimonio præsertim incontinentiæ periculo imminenti, quam sequitur etiam Fr. Basilius *vbi supra.*

Tertia sententia ait etiam contradicente domino inito matrimonio potius morigerendum esse coniugi petenti, nisi dominus graui necessitate obsequij statim sibi præstandi opprimeretur, vt si ab hostibus necandus inuaderetur: hanc tenere videntur alij DD. nonnulli, & tenent in propriis terminis Hostiens. & Celaia, quos refert Sanch. *vbi supra. numero 14.*

Mihi autem semper verior, & receptior atque proinde tenenda visa fuit secunda sententia supradicta, & nunc idem videtur, & teneo cum sua additione, quod in dubio vbi cætera sunt paria, neutrius necessitate præponderante fauendum sit matrim. præsertim, incontinentiæ periculo iminente, quam nouissime sequitur, & late probat Sanch. *vbi supra, num. 15.* quoniam jus coniugis potius, & vetustius est, vt ibi per eum, qui *num. 18.* recte docet hoc prudenti moderatione, & non metaphysice, & exacto rigore accipiendum esse, sed morali modo, quia jus potius coniugis, siue volente domino matrimonium sit contractum, siue eo inuito non aufert jus seruitutis ac debita obsequia domino præstanda, vnde licebit domino seruũ coniugem sibi seruitute subiectum in necessariis occupare, & cum alibi proficiscitur secum deferre, vt ei ministret, & in alium locum mittere causa alicuius negotij expediendi, & non erit in potestate alterius coniugis situm ea passim ac plus justo impedire crebra debiti petitione, sicut viro licitum est vxore deserta aliquandiu abesse pro negotiis expediendis, nec jus vxoris est obstaculum huic absentiæ.

8 An autem liceat domino seruum coniugatum in partes longinquas mittere vendendum? maior, & grauior quæstio est, quam latissime examinat idem Thom. Sanchez *d. lib. 7. disput. 22. per totum*, vbi refert in hoc sex diuersas sententias, cum suis fundamentis, & Authoribus, & tandem rem hanc *num. 7. cum sequentibus* clare, & recte definit septem conclusionibus, ad ipsum ergo erit occurendum quotiescasus contigerit.

CAPITVLVM XCIII.

De filiis, an sequantur conditionem patris, vel matris quoad honores & statum?

SVMMARIVM.

1. *Filius quoad honores, & nobilitatem sequitur conditionem patris.*
2. *Filius naturalis an & quando gaudeat vel non nobilitate patris.*

Et quid quoad exemptionem tributorum, numer 3. cum sequentibus.

4. *Filius naturalis habitus ex ancilla, & viro nobili an paternam nobilitatem consequatur?*
5. *Filij quoad seruitutem sequuntur conditionem matris, etiamsi nascuntur ex ancilla propria patris, vt in numero 6.*
7. *Filij quoad libertatem, vel seruitutem sequuntur conditionem matris.*

Partus sequitur ventrem quoad conditionem matris, vt in numero 6. & 7.

8. *Consuetudo legitime præscripta valet vt filius non matris, sed patris, aut vtriusque parentis seruitutem sequatur.*
9. *Partus ancilla vt libertate gaudeat quo tempore sufficiat, quod mater fuerit libera.*

Filius

1 Filius quoad honores, & nobilitatem sequitur conditionem patris, ita deciditur *in l. cum legitime, ff. de stat. homin. & in l. 3. titulo 21. partita 2. & l. 1. titulo 11. partita 7.* quamuis alias vere nobilis sit, qui ex vtroque parente nobili descendit, vt probat Oralor. *de nobilit. secunda parte, cap. 2. num. 4. cum sequentibus.*

2 Filius naturalis gaudet etiam nobilitate patris de consuetudine, licet aliud sit de iure communi, vt bene probat Tiraquel. *de nobilit. cap. 25. num. 10. cum sequentibus.* Iure quoque nostro Regio filius naturalis gaudet nobilitate patris, vt *in d. l. 11. tit. 11. partita 7.* vbi Gregor. Lopez *in verbo amaga*, id notat similiter & D. Couar. *in 4. de sponsal. 2. parte cap. 8. §. 4. num. 4.* Tellus Fernandez *in l. 11. Taur. num. 2.* Auendañ. *in suo dictionario verbo, hijo natural.* Padilla *in l. naturalis num. 16. ff. de præscript. verbis*, Didac. Perez *in cap. 3. tit. 1. lib. 4. Ordinamenti, column. 1326.* Villalpand. *in l. 22. tit. 11. partita 7. §. 42. num. 4.*

Contrarium tamen probare videtur expresse *l. 3. tit. 15. partita 4.* arcens filium naturalem à patris, & aui honoribus: & hanc sententiam, nempe quod filius naturalis non gaudeat nobilitate patris, frequentiorem esse affirmat Couar. *vbi supra, d. numero 4. ad fin.* & eam tenet Ioan. Orosc. *in d. l. cum legitime in fin.*

Sed has leges Regias contrarias concordant Gregor. Lopez *in d. d. 3 verbo, honrra*, Auend. Didac. Perez, & Ioan. Orosc. *vbi supra*, in hunc modum, nempe vt priores leges Regię procedant, & seruandæ sint quoad nobilitatem patris, eam namque consequatur filius naturalis ex patre nobili genitus, *d. vero l. titulo 15. partita 4.* quoad alios honores, quos non consequitur filius naturalis, quam concordiam sequitur etiam, & probat Thom. Sanch. *lib. 7. de matrim. disput. 24. num. 1. ad fin.* Melior tamen verior, & omnino tenenda mihi videtur in proposito alia concordia inter has leges Regias ne sint contrariæ, prout re vera non sunt, nempe quod leges priores Regiæ admittentes filios naturales ad nobilitatem patris, loquantur, & procedant in filiis omnino naturalibus ab ipsis legibus pro talibus habitis, quamuis non sint de concubina domi retenta, nam & hi naturales dicuntur *ex l. 9. Taur.*

L. vero præfata *3. tit 15. partita 4.* loquatur, & procedat in filiis ex damnato coitu natis, qui cum insuccessibiles patri sint tam ex testamento, quam ab intestato, vt *l. 10. & 11. tit. 13. par. 6. & d. l. 9. Taur. qua hodie est l. 7. titulo 10. lib. 5. nou. collect. Reg.* nimirum, si & ab honoribus, & patris nobilitate arceantur, & quod *d. l. 3.* loquatur in hac specie, colligitur ex eius verbis, ibi, *E demas no podrian heredar los bienes de los padres, ni de los abuelos, ni de los otros parientes, que descienden de ellos, assi como dizen las leyes que fablan en esta razon*, quæ sunt *d. l. 10. & 11. tit. 13. partita sexta*, at filius naturalis bene succedit in totum patri ex testamento, ex *d. l. 11. tit. 33. partita sexta*, & *l. 10. Taur.* & aliis fratribus agnatis, ex *l. fin. titulo 13. partita sexta*, imo ab intestato succedit patri in duabus vncijs ex *l. 8. titulo 13. partita sexta*, ergo in filiis vere naturalibus non loquitur, nec potest intelligi *d. l. tertia, titulo 15. partita quarta*, sed tantum in natis ex damnato coitu: quod clarius patet ex *l. quarta eiusdem tituli 15. partita quarta*, quæ in filiis naturalibus loquitur, eosque admittit ad honores patris, & per consequens *l. d. 13.* præcedens, de qua agimus, non loquitur in filiis naturalibus, alter enim superflua esset *d. l. quarta*, quod non est dicendum: ita in terminis obseruauit, & intellexit *d. l. tertiam* Padilla *in d. l. naturalis, num. 11. & 12.* & Rojas *de succession. ab intestat. cap. 15. in fin.* quos refert, & sequitur præd. concordiam alliguans Azeued. *in l. 10. num. 51. verbo, egota-*

men, titulo octauo, lib. quinto nouæ collection. Reg.

Dicens quod sic intrepide tenendum est, filium 3 naturalem gaudere nobilitate patris, etiam quoad tributorum exemptionem, vt tenent Palac. Rub. Petr. Ducñas ab eo ibi relati. & veriorem, & probabiliorem testatur Antonius Lara *in l. sequitur à liberis, in principio, ff. de lib. agn.* & D. Couar. *in quarto, secunda parte, cap. 8. §. quarto, numero quarto in fine*, vbi ita in Granatensi Prætorio iudicatum asserit, & tenent alij plures Regnicoli, quos ibi etiam refert, & sequitur Azeued: vbi quod ita intrepide tenendum est cum commun nostrorum, quod filius naturalis quoad omnia gaudet nobilitate patris, cæteri vero filij non legitimi non gaudeant nobilitate, nec honoribus patris.

Filius autem naturalis habitus ex ancilla, & viro 4 nobili an paternam nobilitatem consequatur, cum postea manumittitur, agit late Thomas Sanchez *vbi supra. num. 4.* & inquit pium, & satis probabile esse nobilitatem comparare consequuta libertate, quod sequimur, tametsi non sit expeditum quin in contrarium plura adduci possint,

Quoad vero seruitutem, filij sequuntur conditio- 5 nem matris, ita vt si mater ancilla sit, filij sunt serui eius, cuius est mater, quod si mater sit libera, filij quòque liberi erunt, cuiuscumque conditionis sit pater: *l. partum, C. de res vendic. §. penult. instit. de iur. person. §. sed & si quis, instit. de ingenuis: tex. in cap. fin. de seruis non ordin.* idem continebat lex vetus, vt constat *cap. 21. Exodi*, ibi: *Si Dominus dederit ancillam suam alicui in vxorem, & peperit filios, & filias, mulier, & liberi eius erunt domini sui:* ratio verior meo iudicio est, quia proles corpus recipit à matre tanquam administrante materiam, ex qua id formatur: seruitus autem ad corpus pertinet, ita D. Thom. & communis cum eo *in quarto, distinctione 39. quæstione vnic. articulo quarto, in corpo.* omnibus aliis rationibus, vna Bald. *in l. final. paulo post princip. C. de secu. fug.* & Salicet. *in l. partum in fin.* & alia, Angel. *in d. §. sed & si quis, num. 1. in fin. de ingen.*

Et procedit præcedens decisio, & conclusio, etiam- 6 si aliquis ex sua ancilla filium, vel filiam habeat, quia similiter is suus filius, vel filia proprius suus seruus vel ancilla erit, vt probatur *in l. secunda, C. si mancip. ita fuerit. alien. iuncta glossa vbi verbo filium, & in l. fin. C. commun. de manumiss.* & in terminis ita tenet Padilla *in l. naturalis, num. 5. ff. de præscript. verb.* quem sequitur, & probat Thom. Sanch. *lib. 7. de matrim. disputat. 24. num. 6.*

Procedit etiam eadem conclusio, quamuis filij 7 non ex legitimo matrimonio procreentur, sequuntur enim quoad libertatem, & seruitutem conditionem matris, vt cauetur *in l. & seruorum, versic. ingenui sunt, ff. de statu homin.* imo quamuis non desint, qui teneant filios legitimos ex matrimonio conceptos non sequi conditionem matris, sed patris: verior tamen & recepta sententia Canonistarum cum glossa *in cap fin. in fin. de seru. non ordinand. & in cap. primo verbo dissoluenda de coniug. seruor.* Rosel. & Sot. quam verissimam appellat eam sequutus, Sanchez *vbi supra, num. 8.* habet contrarium, nempe filios ex legitimo matrimonio procreatos sequi conditionem matris, quoad libertatem, & seruitutem.

Valebit tamen consuetudo legitime præscripta, 8 vt filius non matris sed patris aut vtriusque parentis seruitutem sequatur, quia cum res hæc sit ex iure humano potest prualere consuetudo, *cap. fin. de consuet.* & probatur in terminis *in cap. licet, de coniug. seru.* dum text. ille supponit secundum leges cuiusdam Prouinciæ, fœtum, quoad seruitutem, sequi conditionem patris, nec id improbat, & ita tenent communiter Canonistæ *in cap. primo de*

coniug. seru, & in cap. fin. de seruis non ordinand. & in d. cap. licet, Padilla, *in d. l. naturalis num. 2. ff. de præscr. verbis*, Molin. *primo tomo de Iustitia, & Iur. tractatu secundo, disput. 33. ad fin.* & alij plures Canonistæ, & Theologi, quos refert, & sequitur Thom. Sanchez *vbi supra, numero 9.*

9 Obseruandum tamen erit pro declaratione supradictorum, sufficere tempore conceptionis aut natiuitatis aut medio tempore, matrem liberam fuisse, vt partus libertate gaudeat: vt si ancilla prægnans sit manumissa, deindeque ante partum in seruitutem redacta, proles nata libera erit ob libertatem matris medio illo tempore comparatam, vt expresse habetur *in d. §. sed & si quis, instituta de iungen. & manu.* vbi, quod non debet calamitas matris proli in vtero existenti nocere; vnde sufficit vt per minimum temporis momentum à conceptione vsque ad partum mater libera fuerit, ad hoc vt soboles libera sit. ita expendunt glossa *in cap. fin. verbo deteriorem partem 32. quæstione quarta*, Hostiens. *in cap. fin. numero 1. de seru. non ordin.* & ibi communiter DD. Soto *in quarto, dist. nstione 31. quæstione vnica, articulo quarto, columna prima, ante versiculum addit vero*, & Molin. *vbi supra*, & Thom. Sanchez *d. disputation. 24. num. 10* vbi ex Molin. ait id in fauorem libertatis constitutum esse naturi rei postulanti, potius solius partus tempus expectandum, & *numero 11.* declarat quomodo hoc sit intelligendum, & *numeris sequentibus, vsque ad numerum 16.* inclusiue plura dedu it & declarat hanc materiam quomodo intelligenda sit: *numero 17.* late agit de communi ancilla duorum, aut plurium dominorum ab aliquo illorum manumissa, & post eam manumissionem antequam soluatur pretium alteri domino suæ partis, quam habebat in ancilla, pariat, an proles erit serua, & resoluit affirmatiue late id probans, & declarans quomodo id sit intelligendum, & *numero 18.* agit de ancilla statu libera, & *num. 21. cum sequent.* an domino, promittente se manumissurum certo tempore seruam promissione ipsi ancillæ facta, & non impleta tempore præfixo, fœtus post id tempus conceptus sit liber, aut saltem teneatur dominus cum manumittere.

CAPITVLVM XCIV.

De impedimento voti solemnis, & ordinis.

SVMMARIVM.

1 *Votum solemne religionis impedit, & dirimit matrimonium postea contractum, votum tamen simplex tantum impedit contrahendum, non tamen impedit postea contractum.*

2 *Votum solemne ad impediendum matrimonium postea contractum, solum dicitur, quod solemnizatum fuerit per susceptionem sacri ordinis aut per professionem expressam vel tacitam factam alicui de religionibus per sedem Apostolicam approbatis, & numero 7.*

3 *Votum simplex est generale comprehendens multam materiam, scilicet castitatis, religionis, &c. vt hic.*

4 *Votum solemne particulare est, quia non sit nisi de castitate in clericatus ordinibus, & de religione per professionem.*

5 *Matrimonium post solemnem religionis professionem subsequutum est irritum.*

Et quo iure sit introductum, numero 6.

6 *Continentia est annexa ordini sacro sive vt illum sponte suscipiens teneatur in posterum continere.*

7 *Continentia clericorum non tantum obligat ad continendum à nuptiis, sed etiam à quocunque actu venereo.*

8 *Ordo sacer quo iure matrimonium dirimat.*

11 *Continentia annexa ordinibus sacris, an sit de Iure Diuino, vel constitutione Ecclesiæ.*

Et an sit ex voto, quod Ecclesia annexit ordini sacro? numero 12.

13 *Continentia annexa ordinibus sacris an obliget quando sacer ordo fuit irritus ex iusta causa, licet voluntarie acceptus?*

Et quid quando vi præcisa fuit quis promotus ad ordinem sacrum? num 14.

15 *Continentia in ordinato ordine sacro metu an obliges? & numeris sequentibus.*

16 *Baptizatus metu compellitur seruare fidem, & reliquas Ecclesiæ leges.*

17 *Ordinatus sacris metu, & non consentiens Iure Canonico, & Regio non recipit characterem.*

18 *Ordinatus sacris ante vsum rationis, vel ante pubertatem an teneatur ad continentiam?*

19 *Prima tonsura, & quatuor minores ordines non impediunt matrimonium contrahendum.*

1 VOtum solemne religionis impedit, & dirimit matrimonium postea contractum: votum tamen simplex tantum impedit contrahendum, non tamen impedit postea contractum, textus expressus *in cap. memorandus, tertio in ordine, & in cap. rursus sexto. cap. fin. qui clerici, vel voluent. eap. vnic. de voto lib. 6.*

2 Vbi quod voti solemnitas ex sola constitutione Ecclesiæ est inuenta, & solum votum debere dici solemne ad diriminendum matrimonium postea contractum, quod solemnizatum fuit per susceptionem sacri ordinis, aut per professionem expressam vel tacitam factam alicui de religionibus per sedem Apostolicam approbatis. consonat *l. 11. titulo secundo, partita quarta* Tolet. *in Summ. lib. quarto, cap. 18. in principio*, vbi, quod votum simplex est generale comprehendens multam materiam, sit enim de castitate, religione, eleemosynis, peregrinationibus, & multis aliis.

4 Votum autem solemne particulare est, quia non sit nisi de castitate in clericatus ordinibus maioribus, & de religione per professionem, de qua re latissime plura disserit, & præcipue in quo consistat votum solemne, Thomas Sanchez *lib. 7. de matrimonio, disput. 25. per totum.*

5 Estque fide certissima tenendum matrimonium subsequutum post solemnem religionis professionem esse irritum, vt est definitum in Concil. Trid. *sessione 24. de matrimonio. Canone nono*, & ante per alia Concilia, & Summos Pontifices, & ita docuerunt Sancti Patres, vt latissime aduersus Hæreticos nostri temporis eorum rationibus confutatis, probat atque defendit Bellarm. *in suis Controuers. lib. 2. de Monach. à cap. 22* & Thomas Sanchez *lib. 7. de matrim. disput. 26. num. 1.* vbi *num. 2.* latissime agit, quo iure id matrimonium sit irritum, & relatis tribus opinionibus cum magis communi sententia resoluit solo Iure Ecclesiastico id statutum esse.

7 Nunc dicamus de ordine sacro: & quidem ordo sacer impedit matrimonium contrahendum, & contractum dirimit, tex. expressus *in cap. primo, qui cler. & vouent.* qui loquitur in Diacono, & Subdiacono, & *in cap. secundo eiusdem tituli, cap. si quis eorum, & cap. erubescunt, & cap. lectores, & cap. placuit 32. distinctione, cap. à multis de ætate, & qual. l. 16. versiculo, inde qualquier clerigo, titulo secundo partita quarta*, quæ loquitur *in Subdiacono, o Diacono, o Preste.*

8 Continentia namq; annexa est ordini sacro, ita vt illum sponte suscipiens teneatur in posterum continere

tinere, hoc est connenientissimum, vt probatur in quamplurimis textibus Iuris Canonici, & definitum extat de fide *sess. 24.* Sancti Concil. Trident. *Canone 9* & latissime comprobant Michael de Metymn. *de sacrorum ordin. contin. lib. 2. & 3.* Bellarm. *in suis comment. lib. 1. de cleric. cap. 19. cum sequentibus.* Valentia *in suis controuers. lib. vnic. de celibat. à cap. 8. vsque in fin. & in quarta parte tract. de Sacrament. ordinis, disput. 9. q. 5. punctis 5. per totum*, & Thom. Sanch. *de matrim. lib. 7. disput. 27. num. 2.* vbi *num. 3.*

9 Quod hæc continentia clericorum non tantum obligat continere à nuptiis, sed etiam ab omni actu venereo perinde ac votum castitatis, eandem veritatem Catholicam, nempe per ordinem sacrum dirimi matrimonium postea celebratum, comprobat idem Sanchez *vbi supra, disput. 28. num. 2. qui num. 24. cum sequentibus.*

10 Late agit quo iure sacer ordo matrimonium subsequens dirimat, & relatis in hoc tribus opinionibus remanet cum communiori, & veriori solo Ecclesiæ statuto dirimi matrimonium subsequens per ordinem sacrum.

11 Illa tamen quæstio in proposito etiam controuertitur, an continentia annexa ordinibus sacris, siue ex voto, siue ex constitutione Ecclesiæ proficiscatur, sit Iure Diuino annexa: aut potius ex sola Ecclesiæ constitutione statuentis ordinatos in sacris teneri ad continentiam aut ad votum continentiæ emittendum in ordinis susceptione, quam rem exactissime peragit Sanch. *d. disput. 27. num. 4. & 5.* vbi relata primum, & fundata sententia nonnullorum Theologorum tenentium Iure Diuino annexam esse continentiam ordini sacro: remanet cum contraria sententia, tanquam veriori, (& meo iudicio receptissima) quod solo Iure Ecclesiastico annexa sit continentia sacris ordinibus, cum D. Thom. *2. 2. quæstione 88. articulo 11. in fin. corpor.* & quamplurimis aliis magni nominis Theologis, & Canonistis, quam probo cum eisdem.

12 Similiter ibi *numero 9. cum sequentibus* latissime agit de aliis in proposito, an scilicet præd. obligatio qua tenentur sacris initiati ad continentiam seruandam sit ex mera constitutione Ecclesiæ hocillis præcipientis, vel ex voto, quod Ecclesia annexit ordini sacro.

13 Superiora limitantur in promoto inualide ad sacros ordines, qui tamen vere promoueri voluit, at ordo fuit irritus deficiente aliquo substantiali requisito, aut quia ordinans se finxit Episcopum: eò namque sic ordinato si matrimonium contrahat, validum erit matrimonium iuxta glossam *verbo approbatis in c. vnico de voto in 6.* & ibi Archid. *num. 3.* Ioan. And. *ad fin.* Dominic. *num. 14.* & alios allegans Tho. Sanch. *vbi supra, num. 13.* vbi eam verisimam appellat, addens cum Palud. Supplemen. Gabriel. verius esse in hac specie hunc sic ordinatum ad nihil prorsus obligari, tametsi Ioan. Andr. Dominic. ac Brunel. quos ibi prius retulerat, tenuerint saltem voto simplici teneri ad castitatem ac proinde peccare matrimonium contrahens, prima tamen sententia negatiua mihi in hoc dubio verior videtur.

14 Secundo limitantur in promoto siue assumpto ad ordinem sacrum vi præcisa, quia cum desideretur voluntas, non valet ordo nec character recipitur, vt constat ex *cap. maiores de Baptism.* & hoc constat inter omnes teste Thom. Sanch. *lib. 7. de matrim. disput. 29. n. 1.* quidquid contrarium probabilius censeat Fr. Basilius *de impedim. matrim. cap. 2. §. 4. fol. 67.*

15 Deniq; tunc qui in assumpto ad ordinem sacrum metu affirment, obligare eum ordinem ad continentiam, ac proinde matrimonium postea celebratum esse irritum, quia sic ordinatus recipit characterem ordinis, cui annexa est castitas, voluntas namque coacta voluntas est, *cap. metus 15. quæst. 1. cum similibus.*

16 Sic etiam videmus, quod metu baptizatus compellitur seruare fidem ac reliquas Ecclesiæ ll. eò quod characterem recipiat, *cap. de Iudæis 45. distinct.* quod est ex Concil. Tolet. 4. *c. 56.* hinc opin. Authores plusquam duodecim congerit Thom. Sanch. *d. disp. 29. num. 4. lib. 7.* vbi eam valde probabilem appellat, eamque probare videtur Rota in nouissimis, *1. p. decis. 560. num. 7. cum seqq.* & Soto *lib. 7. de Iust. & Iur. q. 2. art. 3. in solutione ad vltimum argumentum* post Sylu. *in summ. verb. ordo 4. q. 1. d. 2.* supplementum Summæ Pisanæ *verb. ordinatus 1. n. 8.* Tabien. *verbo ordo 2.* Armill. *verbo ordo n. 14.* Palud. *in 4. distinct. 32. q. 3. art. 4. conclus. 8. n. 28.* D. Antonin. *in 3. parte suæ Summæ tit. 14. cap. 16. in fin.* & est *lex Regia* pro hac opinione *32. tit. 6. p. 1.* ibi, *onde porque algunos dudaron si aquel que es ordenado por miedo podria recibir por la orden señal dentro en el alma* (hoc est characterem) *o non, de partido el Derecho de Sancta Iglesia desta manera, que si alguno faze premia que reciba orden ameuazandolo que le tomaran el beneficio si non se ordenare, mager aquel consienta, por tal miedo como este pues recibio la orden de fuera ya sinca el alma dentro señalada por ella: de manera que es tenudo de viuir sin casamiento, si a la sazon que lo ordenaron non era casado: porque la ordeu sagrada ha tal virtud que mager no prometa de guardar castidad el que la recibe, tenudo es de mantenerla.* & ibi Montalu. *in fin.*

Sed rursus contrariam sententiam, scilicet assumptum ad ordinem sacrum metu cadenti in virum constantem nullo iure cogi continentiam seruare, tenent glossa *in cap. vbi ista, verbo honorem 74. distinctione*: & ibi Hugo, & Archidiacon. *in fin.* & Dominicus ibi quoque *in fin.* gloss. *in cap. maiores, §. vltimo, verbo conditionaliter in fine de Bapt.* & ibi Hostiens. *eodem verbo n. 38.* & Henricus *n. 7.* & alij quamplurimi DD. Iuris Pontificij, & Theologi, quos refert Thom. Sanchez *vbi supra, num. 5.* inter quos Gregor. Lopez *in d. l. 32.* glossa, *que le tomara el beneficio.* vbi inquit, quod licet prima opinio videatur tutior, nempe, quod quando vis non fuit præcisa, sed conditionalis, teneatur continere, tamen in rigore iuris illa videtur verior, quod quando fuit metus cadens in constantem virum, quod nō teneatur continere, & sic quod posit contrahere matrimonium iuxta opin. gloss. *d. cap. vbi ista*: Nauar. *lib. 1. consil. titulo de his quæ vi, in priori editione, consil. secundo, num. 4. cum sequentibus, & consil. 3. num. 2. & consil. 4. num. 1. in posteriori editione consil. 4. num. 4. cum sequentibus, & consil. 2. num. 1. & 3. & consil. 5. num. 2. & in Manual. Latino cap. 22. numero 51. ad fin. & numero 58.* Balthasar Mogollon *in tractatu de his, quæ vi. cap. 8. §. 2 numero 13.* vbi *numero 5.* refert tribus sententiis se obtinuisse in iudicio hunc non teneri continere, & decis. Rotæ Roman. nouę *diuersorum 561. num. 1. ad fin. cum sequentibus*, vbi *in fin.* concludit stylum Rotæ hanc sententiam approbare Manuel Rodriguez *in primo tom. suæ summæ, secunda editione. cap. 224. num. 5. & secundo tom. cap. 96. num. 4. conclusione 4.* Emanuel Saa *in summa verbo ordo, numero 24. & alij*, quos refert Sanch. *vbi supra*, cum suis fundamentis dicens *numero 5. in principio.* hoc ipsum censere esse probabilius, & inferens *num. 8* posse hunc licite matrimonium contrahere ex mente Doctorum, & aliorum, qui id in propriis terminis docent, & *num. 7.* id ampliat, vt procedat, quamuis metus non sit cadens in constantem virum, modo sit talis; vt præ timore illo ordinatus esset, eoque secluso minime ordinaretur, & *num. 9.* limitat secundam principalem opin. supradictam, quando metu quantumuis

tumuis graui initiatus postea ratificasset verbo, vel facto; vtens semel ordine accepto, idque sine coactione aliqua, is namque inposterum non posset resilire, sed tenetur continere ad instar aliorum clericorum, qui sponte ad ordines assumpti sunt, ex rationibus de quibus ibi per eum, & allegans ita tenentes Nauar. Manuel. Rodriguez, & Veg. & *numero 21.* respondet fundamentis adductis pro priori parte...

Quid tenendum in præfat. articulo principali? ego vtramque opinionem censeo de iure probabilem, secundam vero magis receptam, & approbatam esse, & in praxi obseruatam attento Iure communi.

De Iure tamen nostro Regio expresse approbatur prima opinio affirmatiua per *d. l. 32.* in verbis supra relatis, & ibi notat Gregor. *in principio glossæ, que le tomar el beneficio*, ibi: quia concta voluntas est, licet postea ad *fin. d. glossæ* oblitus verborum *d. legis* dicat secundam videri veriorem iuxta glossam *d. cap. vbi ista*, quæ glossa loquitur attento Iure communi, sed *præd. l. Regia* decidit expresse contrarium asserens, *que ansi lo departio el derecho de Santta Iglesia*, & sic Ius Canonicum. Vnde in nostris Regnis proculdubio videtur tenenda, & obseruanda præd. prima sententia attenta *d. l. Regia* eam approbante, & declarante sic decisum esse Iure Ecclesiæ, hoc est Canonico, & præterea fortissimis quoque fundamentis probata remanet Iure communi d. prima sententia, secunda vero quamuis sit receptior, non tamen Iure Canonico reperitur expresse probata, sed tantum aliquibus fundamentis, & argumentis, & authoritate plurium Doctorum sequuta, vnde merito, vt deficiente expresse Iure Canonico recurrendum sit ad Ius nostrum Regium tanquam commune in suis Regnis maxime declaratorium Iuris Canonici, iuxta tradita per Didac. Perez *quæst. 3. proœmiali per totam.*

17 Limitatur tamen eodem Iure Regio d. prima sententia, *quando aquel que orde naron por miedo nunca consintio, mas contraduxo toda via, que en este caso dize la d. l. 32. in versiculo, mas si aquel que no recibe la orden nin fincan señalada el alma dedentro por ello, ca la voluntad con el consentimiento en vno faze señal en el alma de dento*, & ibi Gregor. *in glossa fin.* intelligit hunc *versic. illius l.* in coactione absoluta. vt in *cap. maiores, §. penultimo, & fin. de Bapt.*

18 De ordinato autem ad subdiaconatum, vel alium ordinem sacrum ante vsum rationis, vel postea ante pubertatem an teneatur ad continentiam ac proinde matrimonium non posit postea contrahere, necne? agit late Thom. Sanch. *lib. 7. de matrim. disputatione 30. per totam*, sed quia casus hic est de raro contingentibus eum hic examinare prætermitto.

19 Prima vero tonsura, & quatuor minores ordines non impediunt matrim. vt probat Sanch. *d. l. 7. disputatione 31.* quod est proculdubio verisimum, quia nullus est text. id vetans, imo id expresse iure conceditur, vt ibi probat *numero 3. vbi numeris sequentibus* late agit, an vlla culpa sit resilire à prædict. minoribus ordinibus, & matrimonium contrahere, aut saltem eos ordines recipere absque intentione ad superiores ascendendi, sed nec etiam hoc est de nostra materia matrimonij: sed id solum, de quo supra egimus in hoc, cap.

Alia de transitu coniugis ad religionem, & sacros ordines ante consummationem matrimonij, & postea late tractat Fr. Basilius *de Impediment. matrimon. cap. 19. in principio cum suis §§.* apud ipsum videnda quoties opus fuerit.

CAPITVLVM XCV.

De licentia coniugis, & aliis requisitis ad hoc vt alter coniux post consummatum matrimonium possit in religione profiteri? & quid quando id fit absque consensu remanentis in seculo?

SVMMARIVM.

1 *Licentia vnius coniugis manentis in seculo post consummatum matrimonium, non sufficit ad hoc vt licitus sit ingressus alterius coniugis in religionem, nisi vterque ad religionem migrauerit, præterquam in casu senectutis, &c. vt hic.*
2 *Ætas quæ esse debeat tam in masculo quam in fœmina post consummatum matrimonium ad hoc vt coniux possit in seculo remanere.*
3 *Ætas potentiæ generandi tam in viris, quam in fœminis.*
4 *Licentia Episcopi an sit necessaria ad hoc vt coniux senex post ingressum religionis alterius possit remanere in seculo, consummato tam matrimonio, & numeris sequentibus.*
5 *Palatij opinio improbatur circa transitum religionis coniugis iuuenis altero religionem profitente.*
6 *Votum temporale coniugis manentis in seculo an sufficiat altero religionem profitente.*
7 *Votum castitatis perpetuum coniugis manentis in seculo an efficiatur solemne, eo ipso, quod alter profiteatur.*
8 *Coniux senex remanens in seculo suspectus de incontinentia an debeat quoque profiteri?*
9 *Votum coniugis iuuenis remanentis in seculo non sufficit, quamuis ita vita honestæ sit, vt nullus incontinentiæ timor subsit.*
10 *Coniux manens in seculo ratificans alterius coniugis professionem abs sui licentia factam non indiget religionis ingressu, quamuis iuuenis sit.*
11 *Professio coniugis facta de licentia spontanea alterius valida est, quamuis in seculo remanens iuuenis sit & de incontinentia suspectus.*
12 *Ordinis peruersio, quando non est de substantia, non vitiat actum.*
13 *Professio coniugis altero manente in seculo absque voto an valida sit?*
14 *Coniux professus à religione reuocatus per coniugem tenetur post mortem ipsius ad religionem redire in casu de quo hic.*
15 *Matrimonium initum à coniuge professo est irritum.*
16 *Aduersus alios de quibus hoc numero 16.*
17 *Coniux professus reuocatus ab altero coniuge tenetur ei debitum reddere.*
Non tamen debet petere, vt in numero 18.
19 *Professio coniugis facta altero coniuge ignorante, vel eo contraducente post consummatum matrimonium an valida sit.*
Limitatur numero 20.
21 *Coniux inualide professus transeundo ad aliud matrimonium peccat mortaliter.*
22 *Votum professionis facta ab altero coniuge irrita an habeat vim voti simplicis?*
23 *Coniux absque licentia alterius professus an teneatur ab ipso reuocatus redire post eius obitum ad religionem?*
24 *Coniugi licentiam concedentis alteri coniugi metu cadenti in constantem virum extortam, integrum est professum repetere, secus quando metus leuis fuit.*

25 *Coniux manens in seculo potest reuocare licentiam à se præstitam dolo grauis alteri coniugi ad ingrediendum religionem.*
26 *Coniux manens in seculo, qui non præstitit licentiam alteri coniugi ingrediendi religionem, sed tacuit, potest eum reuocare à religione.*
27 *Professus absque alterius coniugis licentia aut cum ea, dolo aut metu extorta an possit resilire coniuge altero adulterante.*
Concil. Trident. sess. 25. de regul. cap. 19. intellectum.

1 Licentia vnius coniugis manentis in seculo post consummatum matrimonium non sufficit ad hoc, vt sit licitus ingressus alterius coniugis in religionem, nisi vterque ad religionem migrauerit, præterquam si manens in seculo sit senex, & absque incontinentiæ suspicione, tunc namque requiritur, vt is votum castitatis emittat, ita expresse decidit *in cap. cum sit, & in cap. vxoratus, & in cap. ad Apostolicam de conuers. coniug.* iuxta quam distinctionem est intelligendus textus *in cap. 1. eodem titulo*, in quo omnes communiter conueniunt.

2 Quæ autem ætas sit in hoc proposito senectuti tam fœminæ, quam masculo agit late Thom. Sanchez *lib. 7. de matrimon. disputat. 32. numero 15. & 16.* vbi relata opinione Soti, & aliorum existimantium ætatem 60. ann. requiri ad hoc vt fœmina dicatur senex, ipse Sanch. censet non videri hanc ætatem in proposito præscribendam senectuti, sed id prudentis arbitrio committendum, & tandem *numero 16. versiculo ex his ergo*, existimat virum sexagenarium esse diiudicandum ad hunc effectum senem, vt docent Authores numero præcedenti ab eo citati, & fœminas quinquagenarias credit esse senes ad eundem effectum...

3 Quia licet secundum Aristotel. & alios Authores quos allegat vt plurimum finis generandi sit viris septuagesimus annus, mulieribus quinquagesimus, demum tamen sexagesimus annus est iam communiter viris terminus generandi attento naturali generandi statu, quod si contrarium contingat, accidenti potius quam naturæ tribuendum est, vt ibi probat, cuius opinionem in hoc probo.

4 Dubium tamen est, vtrum sit necessaria licentia Episcopi in casu dictorum iurium? Et quidem pro parte affirmatiua adduci solet text. *in cap. si vir, & vxor 27. quæstione 2.* inquit enim: si vir, & vxor diuertere pro sola religiosa inter se consenserint vita, nullatenus sine Episcopi conscientia fiat, glossa iuxta text. *in d. cap. primo de conuersione coniug. verbo reuocari* dum dicit: si coniux senex sit sat esse votum eius in seculo interueniente Episcopi authoritate, & eam exigi docent Hostiens. *in d. cap. cum sit, numero 3. super verbo permittat, & in d. cap. vxoratus numero vnic. super verb. publico*, & ibi Ioannes Andr. *numero 1. super verbo consensu Ecclesiæ*, & Antchar. *ibi numero 4. notabil. 3.* Anton. de Butr. *numero 4.* Cardin. *in fin.* & esse de substantia valoris professionis tenent nonnulli, quos refert Thom. Sanch. *lib. 7. de matrim. disputatione 32. numero 3.* explicans præfatam licentiam Episcopi posse ad tria requisita esse: Primum ad valorem professionis, secundum vt recte fiat, quasi sub præcepto sit ea petenda, tertium ne coniux quamuis legitime professus posit reuocari ad coniugem manentem in seculo: sicut reuocari potest quando coniux manens in seculo non vouit continentiam, sed concessit licentiam, vt dicitur *in cap. 1. de conuersione coniug.* quamuis tunc professio fuerit valida...

Quod primum censet Sanchez *vbi supra*, eam Episcopi licentiam non esse necessariam ad professionis valorem ex fundamentis, de quibus ibi per eum, & ita sentiunt glossa *in d. cap. si vir, verbo conscientia*, & alij quamplures Canonistæ, & Theologi, quos ibi citat, nec dissentit l. Regia secunda, ibi: *Pero dene ser fecho por mandado del Obispo, o de alguno de los otros Prelados de la Santta Iglesia, que han poder de lo mandar*, non enim hoc requirit l. illa tanquam necessarium ad professionis valorem, sed de honestate, teneret itaque ingressus, & professio in specie præmissa sine licentia Episcopi, vt cum glossa, & cæteris DD. tenet ibi Greg. Lopez *in glossa, del Obispo*, & cum eo Sanch. *vbi supra*, sic intelligens *d. l. Regium*, & mihi quoque placet. Quoad secundum similiter verba, *d. cap. si vir*, ibi: nullatenus sine Episcopi conscientia fiat: non inducunt præceptum, sed honestatem, vt tenent, & docent ibi Archidiacon. *numero 1. super verbo fiat*, & Bellarm. *numero vnic.* & alij quos refert, & sequitur Sanch. *vbi supra* addens ex Ioan. Andr. & Cardin. consuetudine receptum esse, vt ea licentia non petatur...

Quoad tertium existimat Sanchez nihil ad rem facere defectum licentiæ Episcopi, aut eam interuenisse quoad reuocationem, vt ibi bene probat. Magister Michael de Palatio noster Concanonicus *in quarto, distinct. 27. disput. secunda, colum. 33. versic. quo circa, fol. 589.* censet transitum ad religionem coniugis iuuenis, vt alter licite profiteatur: non debere esse ad professionem emittendam, sed potius vt ibi inclusus à vagationibus arceatur, atque ideo consultum sit incontinentiæ periculo, præstatque huic opin. argumentum text. *in cap. vxoratus de conuers. coniugat.*, ibi: Si autem fuerit talis, quæ suspicione non careat, voto continentiæ celebrato, à secularium hominum conuersatione remoueatur.

Hæc tamen præd. Authoris opinio verá quidem non est, ac proinde non tenenda, sed imo necessarium esse vt coniux ille iuuenis profiteatur, vt probatur *in eodem c. vxoratus* in verbis immediate sequentibus, ibi, & in loco religioso, vbi Deo seruiat, perpetuo commoretur: & expressius *in c. cum sit de conuers. coniug.* ibi. nisi vterque ad religionem migrauerit, & *in cap. primo, eodem tit.* ibi, nisi vxor ad religionem transierit: *& in cap. Agathensa 27. quæstione secunda*, ibi, postquam copulatione coniugij viri atque mulieris vnum corpus efficitur, non potest ex parte conuerti, & ex parte manere in seculo, & in terminis hanc sententiam tenent Abb. *in d. cap. vxoratus numero 3. & in cap. accedens, numero 2. eodem titulo de conuers. coniug.* Sylues. *in summa, verbo diuortium, quæstione 13. numero 2.* Dominic. à Soto *in quarto, distinctione 27. quæstione 1. articulo 4. columna antepenultima, versic. potest & vnus*, Palatios sibi contrarius *in quarto, distinctione 32. disputatione secunda, columna 10. folio 718. in versic. ai urgentior est*, & alij, quos refert, & sequitur Thom. Sanch. *d. lib. 7. de matrim. disput. 32. num. 4. ad fin.* vbi etiam, quod non est satis, si profiteatur vir assumpto habitu Equitum Diui Ioannis, quia est ea sit professio solemnis, at hi remanent in seculo cum periculo incontinentiæ quod est contra text. *in d. cap. vxoratus.*

Nec sufficit votum temporale coniugis manentis 6
in seculo, nempe dum coniux professus superstes fuerit, vt *in d. cap. 1. de conuersion. coniug.* ibi; nisi vxor ad religionem transierit, aut perpetuo castitatem seruare promiserit: *& in cap. ad Apostolicam eodem tit.* ibi, nisi reliquus perpetuam continentiam repromittat, ita tenent Hostiens. Ioan. Andr. Anton. de Butrio. & alij quos refert, & sequitur Thomas Sanchez *vbi supra, numero 5.* estque verisimum, & tenendum...

Illa tamen quæstio in proposito difficilis admo- 7
dum est, an scilicet votum castitatis perpetuum coniugis manentis in seculo, efficiatur solemne, eo ipso,

quod

quod alter profitetur: ac proinde irritum reddat matrimoniam contractum contra id castitatis votum à manente in seculo post obitum coniugis professi? in qua plures DD. affirmantes, & alios negantes refert Thom. Sanch. *vbi supra, numero 6. cum sequentibus*, existimans *numero 8.* nulla ratione id votum effici solemne, ex gloss. *in cap. feriatim: verbo post mortem, distinctione 32.* & alios quos citat, resoluens matrimonium post obitum viri professi celebratum ab vxore esse validum, quamuis peccet contra votum simplex: quæ sententia mihi verior, & tenenda videtur, siquidem in proposito de quo agimus (quidquid sit de ordine sacro à viro de licentia vxoris assumpto) nullus text. probat contrarium, & cum sit res odiosa, & in matrimonij præiudicium non venit extendenda.

8 Illud autem obseruandum est in proposito, quod si coniux senex in seculo manens suspectus sit de incontinentia, non sufficit eius votum in seculo, sed requiritur vt ad religionem transeat, iura namque de hac materia agentia non solum, & absolute ponderant ætatem, sed simul vt coniux in seculo manens de incontinentia suspectus non sit: *cap. cum sis, & cap. vxoratus, & cap. ad Apostolicam, & cap. significauit de conuers. coniug.* Ratio præterea, quare iura id decreuerunt, est, ne coniux religionem profiteatur manente altero in seculo cum incontinentiæ periculo, cui consulere voluerunt, ergo in quacunque ætate id periculum sit, manet ratio prohibitionis, & hanc opin. ita latissime comprobat, & tenet cum aliis respondens difficultatibus contrariis Thom. Sanch. *d. lib. 7. disput. 32. num. 9. per totum.*

9 Vbi *num. 10.* quod nec etiam sufficit votum præd. vbi coniux manens in seculo est iuuenis, quamuis ita honestę vitę sit, vt nullus incontinentiæ timor subsit, & numeris sequentibus alia pertractat vtilia in proposito, quorum illud satis notabile est.

10 Quod si alter coniux absque alterius licentia professionem faciat, ac manens in seculo ratificare velit, non indiget religionis ingressu, quamuis iuuenis sit, sed satis est in seculo castitatem vouere, vt ibi per ipsum alios allegantem, *num. 14.*

11 Deinde & secundo scire oportet, validam esse professionem coniugis de licentia spontanea alterius emissam manentis in seculo cum voto castitatis, licet hic sit iuuenis, & suspectus de incontinentia; quoniam non est de substantia professionis coniugis professio alterius, sed tantum desideratur, quando hic est iuuenis, vt professio alterius licite fiat, non ergo est nulla si prætermittatur hic ordo.

12 Peruersio autem ordinis, quando non est de substantia, non vitiat actum, vt *in l. 1.* & ibi Bald. *C. de appell.* Bart. *in l. prolatam. C. de sentent, &c.* DD. *in cap. exhibita de iudic.* & in terminis, de quibus agimus, ita tenet Federic. de Senis *consil. 37. ad fin.* Hostiens. *in summa titulo de conuers. coniug. num. 8.* Innocent. *in cap. 1 numero 1. verb. seruare, eodem titulo,* & ibi Abb. *numero 8.* dicens esse omnium, Anchar. *num. 3.* & Cardin. *in fin.* Aretin, *consil. 59. num. 8, versic. si ergo,* Summistę, Rosell. *verbo impedimentum, impedimento 11. in principio,* Syluest. *verbo matrim. 8. quæst. 12. dicto 4.* Tabiena *verbo matrimonium 1. quæst. 3. num. 4.* Dominic. à Soto *in quarto, distinctione 27. quæstione 1. articulo 4. colum. penultim. versic. casus autem,* Nauar. *lib. 3. consil. titulo de conuers. coniugat. in priori impressione, consil. 5. num. 3. & in posteriori consil. 14. num. 3.* Gregor. Lopez *in l. 12. in glossa, vale el casamiento, tit. 7. partita 1.* Enriquez *lib. 11. de matrimon. cap. 8. numero 9.* & alios referens, & dicens esse certum Thomas Sanchez *lib. 7. de matrimon. disputatione 33. numero 2.* & ita proculdubio est tenendum quicquid contrarium teneat Angles, quem ibi nuncupatim citat, & improbat.

13 Et quamuis non desint, qui præfatam communem, veram, & receptissimam sententiam limitent, vt non procedat, quando coniux manens in seculo nullum votum emisit, asserentes tunc nullam esse præfatam professionem alterius, vt sunt Innoc. *in cap. quidam, statim in principio, & numero 3. & 4. de conuers. coniugat.* Victor. *in summa de matrimonio, numero 253.* & Emanuel Saa *in summa verbo religio, numero 33.* verissima tamen sententia est in contrarium, imo quod etiam in hoc casu præfata professio sit valida, tum eisdem rationibus, quibus idem probauimus in priori casu: tum etiam *ex cap. ex parte, el primero, de conuers. coniug. & cap. Agat*[illegible]*7. quæstione 2.* & in terminis hanc sententiam tenent glossa *in d. cap. vxoratus, verbo nullatenus, & in cap. ex parte, el primero, in fin. de conuers. coniug.* & alij quamplures DD. Iuris Pontificij, & Theologi, quos refert & sequitur Thomas Sanch. *d. lib. 7. disputatione 33. numero 4.* ex quibus constat hanc esse verissimam, & receptissimam sententiam.

14 Tertio animaduertendum est, coniugem professum à monasterio reuocatum, eo quod defecerint aliqua iure requisita, & coniugi restitutum, teneri, eo coniuge defuncto ad monasterium redire, quia vere professus est, ac solum coactum redire ad coniugem manentem in seculo ad consulendum periculo incontinentiæ, quæ morte cessat, ita decidit expresse text. *in d. cap. ex parte, el primero, de conuers. coniug.* & tenent glossa *in d. cap. Agatosa verbo debeas 27. quæstione 2.* Hostiens. *in summa de conuers. coniug. numero 8.* Abb. *in capit. primo, numero 8. eodem titulo.* Gregor. Lopez *in l. 12. glossa, vale el casamiento, titulo 7. partita 1.* & alij plures vtriusque Scholæ Authores, quos refert, & sequitur Thomas Sanchez *vbi supra, numero 5.*

15 Vnde cum aliis inferens, quod si professus ille aliud matrimonium tunc ineat, erit irritum huiusmodi matrimonium ratione voti solemnis in illa professione valida emissi, sed meo iudicio debebat dicere in illa professione inualida, non vero valida, & sic defecit in litera Sanchez dictio in, vt patet ex *d. cap. ex parte* ibi: de iure, &c.

16 Quare nescio, quo iure potuerit dicere Palat. *in quarto, distinctione 32. disputatione 2. columna 13. & 14.* prefatam professionem reuocatione cassari, ac proinde matrimonium postea initum esse validum, quem sequutus est Vega *in summa secundo tom. cap. 34. casu 104. §. lo tercero,* hoc enim est contra tex. *in d. cap. ex parte, el primero, de conuers. coniug.* & contra communem præfatam opinionem huius tertię obseruationis, & ideo merito eos reprehendit Thom. Sanch. *d. numero 5. ad finem.*

17 Quarto obseruandum est in præmissa specie, professum hunc reuocatum ad coniugem manentem in seculo teneri illi debitum reddere, alias namque frustra fieret reuocatio, nec per eam consuleretur incontinentiæ manentis in seculo, imo grauiori periculo exponeretur, licet enim coniux concedens licentiam profitendi videatur iuri suo renuntiare ac proinde videbatur alterum non teneri reddere debitum: attamen, quia renunciatio non fuit sufficiens, & perfecta defectu modi ab Ecclesia præscripti, suspenditur voti exequutio ad hunc effectum, vt reddere teneatur, vt tenent Scotus *in quarto, distinctione 32. quæstione vnic.* Paludan. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. *d. disputatione 33. numero 6.*

18 At hic professus tenetur non petere debitum secundum Scotum, & Sanchez *vbi supra* contra Turrecrem. tenentem neutrum posse exigere: sed & alias quæstiones huic materiæ concinnes differit late Sanch. *d. disputatione 33. numero 8. cum sequentibus, apud quem sunt videnda.*

Hacte-

19 Hactenus egimus de professione coniugis facta cum licentia alterius coniugis: nunc videamus an professio coniugis post consummatum matrimonium facta, ignorante altero coniuge, vel eo sciente contradicente tamen valida sit, & an potius professus reuocandus sit à religione, sicque reuocatus ad quid teneatur?

Et in hoc de viro professo vxore contradicente, & ad eius instantiam reuocato, decidit tex. *in cap. quidam de conuers. coniug.* quod votum non tenuit, vnde ratione voti ad monasterium non tenetur redire: & quod vlterius non poterit vxorem accipere, quia promisit se non exigere debitum, quod in eius potestate erat: & ideo quoad hoc votum tenuit, & in muliere quæ virum defunctum credens professa est & postea à viro reuocata, respondet Summus Pontifex *in cap. placet de conuers. coniugat.* quod licet votum eius vsquequaque non tenuerit, eatenus tamen fuit obligatorium, quatenus se poterat obligare, promisit enim intrando monasterium se non exacturum carnis debitum, quod erat in potestate ipsius: redire vero ad seculum non erat in eius potestate, & ideo quantum ad ipsam tenuit votum, consultius itaque inquit Summus Pontifex ibi, & ei congruentius ad salutem, vt ad monasterium redeat, si vero ad hoc induci non poterit ipsa inuita non est cogenda.

Proculdubio igitur est juxta jura præd. professionem illam nō habere vim voti solennis professionis; habebit tamen vim voti simplicis, & obligat coniugem in quantum se obligare potuit, nempe vt in eo matrimonio abstineat se à debiti exactione, & eo per mortem soluto ab alio matrimonio ineundo, & ab aliis quæ aduersantur castitati promissæ; tenebitur tamen ad coniugem reuocatus reddere illi debitum, vt probant præd. textus. Hæc tamen recte intelligit Th.
20 Sanch. *lib. 7. de matrim. disp. 34. num. 3.* Nisi coniux ille emitteret votum castitatis in ea professione dependenter ab illa eiusque valore, & ex fine immediato permanendi in religione: tunc namq; in virtute talis intentionis ad nihil voluit obligari cassata illa professione. Vnde vt professionem irritā faciens maneat voto simplici ligatus, desideratur intentio obligandi se independenter à professionis valore atq; eam intentionem præsumit jus, vbi de contraria non constat, vt patet ex dictis juribus.

Vnde eo casu, quo id votum castitatis obliget juxta superiora, ratione illius voti castitatis coniux inualide professus, & ad alterum reuocatus, non solum non poterit exigere debitum cogendo, sed etiam humiliter id petere non poterit, vt cum Alber. & aliis pluribus Authoribus recte probat, & tenet Sanch. *vbi supra, num. 4.* contra Nauar. *in suo Manual. ca. 12. num. 60.* & Henriquez *de matrim. lib. 12. cap. 2. numero 9. & lib. 11. cap. 15. numero 9.* tenentes exactionem debiti coactiuam in præmissa specie esse prohibitam in dictis juribus, non vero humilem debiti petitionem, hoc namq; falsum est, cum vtrumque censeatur prohibitum ratione d. voti castitatis, quia etiam humilis petitio debiti est prohibita ratione voti castitatis in præmissa specie emissi, eo casu, vt prædiximus, quod id votum castitatis obliget.

21 Soluto tamen eo matrimonio coniux ille inualide professus in specie præmissa transeundo ad aliud matrimonium peccabit mortaliter tanquam voti simplicis castitatis violator: matrimonium tamen huiusmodi validum erit ac ratum: quia ad votum non fuit solenne, sed simplex, ita tenet glossa *in d. cap. Agatosa, verbo debeas 27. quæstione 2.* & est communis, & receptissima sententia, vt constat ex numero plurimorum Authorum, quos ad hoc congerit, & sequitur Sanch. *d. disputatione 13, numero 5. lib. 7* & probatur *in l. 12, titulo 7, partita prima,* & ibi Gregor. Lop. *in glossa vale.* & eam tenent Summistæ omnes quos nuncupatim ibi refert Sanch.

22 Sed an votum illud religionis emissum in ea professione irrita vim habeat saltem voti simplicis religionis, agit Thom. Sanch. *vbi supra, num. 8. cum 2. sequentibus* probans *numero 10.* latissime id votum religionis omnino fuisse irritum.

23 Inde inferens *numero 11.* ad decisionem illius quæstionis an coniux absque licentia alterius professus teneatur ab ipso reuocatus redire post eius obitum ad religionem?

Glossa namque *in d. c. quidam, verbo non tenetur de conuers. coniug.* affirmat eum ad id teneri ac peccare non redeundo, explicans illum tex. dum expresse dicit non teneri redire, id est non esse cogendum ab Ecclesia, atque ita *d. c. placet eodem titulo* loquens in eodem casu dicit inducendum esse redire, non tamen cogendum, quam glossam sequuntur quamplures Authores, quos ibi ad hoc citat, & pro eadem *l. expressam 12. titulo 7. partita 1.* & refert alios dicentes posse hunc cogi redire ad religionem non ad petitionem monasterij, sed ex Episcopi officio, cuius est cogere à peccato resilire.

Verum contraria sententia, nempe hunc culpæ immunem esse quamuis ad religionem non redeat, verior longe est ac tenenda ex tex. *in d. c. quidam de conuers. coniug.* vbi asseritur hunc post coniugis obitum non teneri ad religionem redire, culpa ergo vacat non rediens, quia vbi obligatio nō est, transgressio nullam culpam inducit: præterea si esset peccatum eo casu ad religionem non redire, eum obligaret Ecclesia ad redeundum, cum igitur hoc non faciat, sed imo declarat, eum non teneri ad religionem redire, vt expresse cauetur *in d. c. quidam:* ergo non peccat non redeundo ad religionem soluto illo matrimonio, quia Ecclesia nihil disponit cum peccato. Deinde quia *in d. c. placet eodem tit.* solum dicitur consultius & congruentius ad huius salutem fore, vt ad monasterium redeat, ergo ad id non tenetur de rigore neq; peccat non redeundo, quia ductus authoritate Iuris Canonici non redit, vnde præf. l. partitæ aliud decidens cum Authorib. prioris partis stante Iure Canonico præfato in contrarium non habuit vim nec potestatem obligandi ad peccatum, tandem quia votum illud religionis, vt prædiximus fuit prorsus irritum: quare merito hanc secundam sententiam melius, & rectius probarunt, & tenent alij plures Authores, quos refert, & sequitur Sanch. *vbi supra, n. 12.*

Ex supradictis etiam alia plura deducit *numeris sequentibus vsque in fin.* idem Author, ad quem recurrendum erit in materia, & mature differenda, quæ ibi late pertractat, quoties casus contigerit.

24 Coniugi autem licentiam concedenti alteri coniugi metu cadenti in constantem virum extortam integrum est professum repetere, secus, quando metus leuis fuit, vt constat ex tex. *in c. accedens de conuers. coniug.* & in terminis docent quamplures DD. quos refert, & sequitur Th. Sanch. *lib. 7. de matrim. disput. 35. n. 1. cum sequentibus,* vbi eam late probat, & plura ex ea deducit, & tandem *n. 80.* omnia dicta per ipsum in disputatione præcedenti de coniuge absque licentia professo (quorum aliqua prædiximus) dicenda esse de professo cum licentia metu extorta.

25 Similiter, quando licentia fuit dolo graui extorta coniux manens in seculo poterit reuocare professum: tex. *in cap. veniens ad fin.* ibi, super reuocatione ipsius, &c. vbi mulieri concederetur reuocatio viri, qui dolo licentiam extorserat nisi fuisset fornicaria; atq; ita hoc in terminis tenent Canonistæ, & Theologi, quos referunt, & sequuntur Greg. Lop. *in 2. glossa, gelo otorgasse, tit. 10. partita 4.* & Th. Sanch, *d. disput. 35. n. 9.* vbi etiam Summistas citat.

 Et

Et quamuis in præmissa specie glossa *in d.c.veniens verbo captiose.de conuersconiug.* & ibi Abb. Anchar. & Cardinal. tenuerint præfatam licentiam fuisse validam, eo quod dolus in his spiritualibus non nocet, verius est professionem illam esse irritam, & nullam, vt cum Hostiens. Ioan. Andr. Cardin. Palacio, & Petro de Ledesma rectius probat, & tenet Sanch. *d. disputatione 35. num. 10.* addens se credere, vt nec votum simplicis religionis habeat ea professio, sed solius castitatis quoad abstinendum a debiti petitione, & ab alio matrimonio, quamuis si iniretur, validum esset, & tandem *num. 12.* inquit in hoc euentu omnia dicenda esse, quæ numeris præcedentibus vsque ad num. 9. dixerat, quando licentia fuit metu extorta.

26 Quando vero coniux in seculo relictus nec consensum, nec dissensum præstitit, sed sciens alterius ingressum tacuit, & dissimulauit, concordant DD. licitum esse manent in seculo professum reuocare, quia licentia desideratur, vt coniux eo iure priuetur, sola autem dissimulatio non est licentia, vt plures allegans post Greg. Lop. *vbi supra* affirmat Sanch. qui *numer. 13* id indistincte probat siue coniux dissimulans norit jus, eam taciturnitatem reputari consensum, siue id ignorauerit, *& numeris sequentibus*

27 alia vtilia in proposito declarat: *& disputatione 36.* late agit an coniux professus absque licentia alterius coniugis, aut cum ea, dolo, aut metu extorta possit resilire coniuge altero postea adulterante.

28 De intellectu autem tex. Decreti Concil. Trident. *sessione 25. de regular. cap. 19.* ibi: quicunque regularis prætendat se per vim, & metum ingressum religionem, &c latissime agit idem Thom. Sanch. *lib. 7. de matrim. disputatione 37. per totam*, vbi octo quæstiones principales agitat apud ipsum videndas quotiescunque casus occurrerit, hic autem eas examinare non libuit, ne materiam matrimonialem latius, quam oporteat, extendamus.

CAPITVLVM XCVI.

De requisitis ad hoc vt vir ex licentia vxoris possit ad ordines promoueri?

SVMMARIVM.

1 *Coniugatus ad sacros ordines promoueri non potest nisi ab vxore continentiam profitente fuerit absolutus.*

Nec nunc est necessaria licentia Episcopi, vt in numero 2.

3 *Coniuges non sunt permittendi simul cohabitare quando vir de licentia vxoris profitentis continentiam, ad sacros ordines est promotus, vt hic.*

4 *Coniux ad sacros ordines promotus sola spontanea vxoris licentia absque alius a jure requisitis, an possit ab ipsa reuocari?*

5 *Vxor, quæ voto castitatis emisso, licentiam concessit viro ad sacros ordines suscipiendos, reddatur inhabilis ad matrimonium contrahendum post viri vitam, & an de facto contractum dirimatur?*

6 *Vxor, quæ contradixit ordini sacro suscipiendo à marito; eaque reluctante maritus fuit sacris initiatus, non prohibetur eo mortuo matrimonium inire.*

Et quid in vxore tacite consentiente virum sacris initiari, numero 7. & numero sequenti.

9 *Maritus ad hoc vt possit ad dignitatem Episcopalem promoueri vltra licentiam vxoris, necessaria quoque ipsius professio in religione.*

10 *Maritus ordines sacros suscipiens absque licentia vxoris an irregularis efficiatur?*

1 TExus *in cap. coniugatus de conuers. coniugat.* decidit, vt nullus coniugatorum ad sacros ordines promoueatur, nisi ab vxore continentiam profitente fuerit absolutus: non igitur desideratur ingressus in religionem vxoris siue senex, siue junior sit, sed satis est in vtroque euentu, vt castitatem in seculo voueat, nec sufficit licentia sola vxoris absque præd. voto, hoc namque necessarium est, vt probari literaliter videtur *in d. cap. coniugatus*: hanc sententiam tenent glossa *in cap. Episcopus, verbo sequestrato 77. distinctione, & in cap. quia sunt, verbo religiosam 28. distinctione, & in d. c. coniugatus, vero continentiam, & in cap. 2. verbo castitatem de clericis coniug. & in Extrauag. antiq. Ioann. XXII. de voto verb. nouerit, l. 40. in principio titulo 6. partita 1.* & sequuntur plures relati per Thom. Sanch. *lib. 7. de matrimonio, disputatione 39. numero primo*, vbi quod hæc sententia est valde probabilis, *& numeris sequentibus* alias quatuor opiniones refert in hoc quarum quintam cæteris probabiliorem existimat *num. 6.* nempe quod si vxor sit senex non suspecta de incontinentia, sufficiat votum continentiæ ipsius in seculo: secus si juuenis sit, tunc namque requiritur ingressus ipsius in religionem: tex. igitur *in d. cap. coniugatus* juxta hanc distinctionem intelligendus, & restringendus est ex tex. *in d. cap. Episcopus, distinctione 77.* ibi, religione promissa, &c. Præterea si vxor juuenis professa compellitur ingredi religionem, vt cap. præcedenti diximus, à fortiori vxor promouendi ad ordines, denique quia vxor juuenis, quantumuis cassa est incontinentiæ periculo exposita manens in seculo, non ergo credendum est Ius Canonicum voluisse, vt ea manente in seculo vir ad sacros ordines promoueretur, & in terminis ita tenet glossa *in cap. si se, verbo separetur 28. distinctione*. D. Couar. alios allegans *in quarto Decret. secunda parte, cap. 6. §. 3. numero 5.* Nauar. *in Manual. cap. 22. numero 52. l. 38. in fin. titulo 6. partita 1.* & ibi Gregor. Lopez *verbo, muy vieja, & in l. 2. verbo, en orden, titul. 10. partita 4.* Anton. Cuch. *lib. 5. institut. mnio. titul. 12. numero 223.* & alij quam plures Authores, quos refert, & sequitur Sanch. *vbi supra, num. 6.*

2 Nec insuper est necessaria licentia Episcopi cum licentia vxoris, vt probauit Sanchez *lib. 7. disput. 32. num. 3. & disput. 39. num. 7.* contra Maiol. *lib. 1. de irregular. c. 4. numero 9.*

3 Nec hi coniuges, si suspecti sunt, permitti debent simul habitare, secus si suspecti minime sint, quia tunc satis est cubiculum sequestrare, quippe quia Apostoli secum adducebant vxores, vt eis ministrarent *c. omnino, dist. 81. 21.* ita docent glos. *in d. c. Episcopus, verbo sequestrato, & in d. c. volumus in fin.* & ibi Hugo. Archid. Dominic. *num. 5.* & Turrecremat. *num. vnic.* Abb. *in c. coniugatus. num. 5. de conuers. coniug.* Francisc. Marcus *decis. 734. num. 6. parte 2.* quos sequitur Sanchez *d. disp. 39. num. 8.* addentes, quod etiamsi suspicione carerent, non sunt permittendi in eodem lecto, aut in eadem camera esse, sed solum in eadem domo: imo moraliter loquendo existimat Sanch. & prudenter atque secure nec eadem domo habitari permittendi sint, quamuis ex se id sit licitum, non tamen va at magno incontinentiæ periculo, aut saltem non leuem ansam iniquæ suspicionis, & scandali præbebit.

4 An autem vir ad ordines sacros promotus sola spontanea vxoris licentia absq; aliis à jure requisitis possit ab ea saltem ex judicis officio ad consortium coniugale reuocari, agit late Sanch. *d. disp. 39. num. 10.* cum

num sequentibus: vbi relata opinione Dominici à Soto tenentis posse hûc professum de quo agimus, reuocari, quem sequitur Barthol. à Ledesm. quos citat: idem & contraria communi sententia D. Tho. & aliorum, inquit Sanch. sibi placere eam distinctionem, vt siquidem vxor suum consensum præstitit non ignara iuris statuentis, quid ipsa efficere debeat, vt vir legitime promoueatur ad ordines, nullatenus reuocabitur vir eius promotus ad ordines solo consensu, secus si id ius ignorauit, vt tenent glos. *in c. seriatim, verbo post mortem dist. 32.* Hentic. *in d. c. vxoratus n. 12. de conuers. cong.* & Angel. *verba matrim. 4. n. 9.* Ego vero opinionem D. Tho. & communem sequor indistincte.

5 Vxor autem, quæ voto castitatis emisso licentiã concessit viro suo assumendi ordinem sacrum, redditur inhabilis ad matrimonium contrahendũ post viri vitam, quod si de facto contractum erit irritum matrimonium, vt voluit glos. *in d. c. seriatim verbo post mortem 32. distinct.* & expresse approbatur *in d. l. 40. tit. 6. partit 1.* ibi, *e otro si desque oureren sus maridos muerto, que no se puedan despues casar: si se casaren no vale.* & ibi Gregor. Lopez *in glossa, que ha en si la orden.* & hoc inter omnes conuenit teste Açor *in sua summa lib. 13. ca. 14. quæst. 11.* idem tenent alij quam plures DD. quos refert, & sequitur Thom. Sanchez *d. lib. 7. de matrimonio, disputatione 40. num. 2. & 3.* vbi *numeris sequentibus* hanc assignat legitimam rationem huius decisionis, quia scilicet Ecclesiastica constitutio ob reuerentiam ordinis assumpti à viro ex licentia vxoris vouentis castitatem, reddit eam ad subsequens matrimonium inhabilem, vt dicunt nõnulli. quos ibi refert, & ante eum Açor *vbi supra* & eam rationem primo loco reddit *d. l. 40.* vbi, *la vna par la obligation de la castidad que ha en si la orden*: quæ lex statim addit aliam rationem, sed est eadem cum dicta, nempe, *porque la Iglesia defendio. que si los clerigos que son de ordenes sagradas ouiessen mugeres, è casassen ellas despues de su muerte de ellos, que no valiesse el matrimonio*, quod probatur *in cap. quia sunt & in cap. si se distinctione 28.* idem colligitur ex *cap. si qua vidua, eadem distinctione, & ex cap. seriatim in fin. distinctione 32.*

Ex quibus non est tenenda contraria sent. quorundam antiquorum, de qua per glos. *in d. c. si se, ad fin.* explicando textus contrarium probantes, vt intelligantur, quando mulier professa est quam opin. sequutus est etiam Dominic. à Soto *lib. 7. de Iustit. & Iur. q. 5. art. 3. in solutione ad secundum in fin.* ea solum ratione quod non sicut id votum efficiatur solẽne, ideoque secundum hanc opin. licet peccet mulier, quę voto castitatis emisso licentiam cõcessit viro ordinis sacri assumendi, non tamen redditur inhabilis matrimonio contrahendo post viri obitum, sed solum peccabit contra votũ: hæc tamen vltima sententia vera non est nec tenenda, vtpote cõtra præd. iura, quæ minime patiuntur præd. interpretationẽ

6 sed indistincte probant non valere matrim. contractum post mortem viri in premissa specie. Limitatur tamen prior sententia tenenda, quando vxor præd. licentiam ordinis sacri assumendi non concessit marito, sed imo vir ea reluctãte est sacris initiatus, non enim videtur vxorem ad aliquid obligandam, absque cuius consensu vir promotus est secundum D. Tho. *in 4. dist. 37. q. 5. art. 2. ad 4.* quem sequitur Sanch. *d. disp. 40. n. 4.* aduersus Açor. *lib. 13. Instit. moral. c. 14. quæst. 11.*

7 Sed quid erit in vxore tacite consentiente virum sacris initiari, veluti, quia non expresse cõsensit, vel dissensit, sed conscia promotionis viri ad ordines dissimulauit? & tunc quidem inter omnes quoquo conuenit, vt inquit Açor *vbi supra*, matrimonium ab vxore huiusmodi contractum post mortem viri es se irritum: idem tenent glossa *in d. c. quia sunt, verbo fuisse 28. distinct.* & ibi Archidiacon. & Dominicus, & alij plures. quos congerit, nõ tamẽ sequitur Tho. Sanch. *d. lib. 7. disputatione 40. num. 5.* & approbatur hæc opinio *in d. l. 40.* ibi: *la vna quenon pueden casar despues que ellos son muertos, quier contradigan, o non quando se quisierent ordenar*: quare audiendum non esse censeo Thom. Sanchez *vbi supra d. num. 5. ad fin.* existimantem contrarium, nempe vxorem dissimulantem id non pati detrimentum, quia sola dissimulatio in re tam ardua non reputatur consensus, nec iuri vxoris præiudicat, vt inquit se probasse disputatione 38 num. 15. vbi cum Sylvest. Armil. Anton. Cuch. & Açor tenet contra quam plures alios DD. quos citauerat numero præcedenti, nullum, ex dissimulatione vxoris, quod sacris initietur, præiudicũ generatur ipsi vxori ad repetendum virum: sicut idem esse probauimus in simili specie *cap. præcedenti, n. 26. in versiculo quando vero coniux.*

Sed nihilominus his non obstantibus in specie, de qua hic agimus, *versiculo sed quid erit in vxore.* tenenda est prior sentẽtia contraria Sanch. tum quia ea verior est, & communis, & lege Regia probata: tum etiam, quia magna ratio diuersitatis militat inter casum nostrum de quo agimus mortuo viro, & altero reuocandi virum, in primo namque permãsit mulier in sua scientia, & taciturnitate vsque ad motum viri, vnde nimirũ quod sibi nocuit sua propria & tam longa taciturnitas, & dissimulatio, quæ nihil aliud potest importare nisi consensum verum & irrevocabilem: in secundo vero quoad reuocationem viri cum hæc fiat in viuente, potuit etiam dissimulatio restringi ac tempore limitari.

Rectius tamẽ meo judicio censet Sãchez *vbi supra, num. 2.* supradicta omnia procedere circa nullitatem matrimonij ab vxore, cuius consensu expresso, vel tacito vir fuit sacris initiatus, contracti post mortem viri quamuis vxor præd. iuris ignara esse, vt ibi bene probat cum Bonauentura, Turrecremat. & Gregor. Lopez contra alios, quorum opinionem esse piam, & probabilem profitetur. 8

Ad hoc tamen vt vir possit promoueri ad Episcopatum vltra licẽtiam vxoris, necessaria est quoque professio ipsius vxoris in religione, vt cũ glossa & alijs pluribus Authoribus bene probat Thomas Sanch. *d. lib. 7. de matrim. disp. 41. num. 2.* contra nõnullos alios, quos retulerat *nu. 1. & nu. 4.* agit, quid quando maritus promouetur ad Cardinalis dignitatem, licentia vxoris, & refert opiniones. 9

An autẽ coniugatus ordines sacros absque licentia vxoris recipiens sit irregularis. late agit Thom. Sanch. omnino videndus *d. lib. 7. de matrimonio, disp. 49. n. 1. cum, pluribus sequentibus.* 10

CAPITVLVM XCVII.

De clerico beneficiato contrahente matrimonium valide vel irrite.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia per sponsalia de futuro non amittuntur.*

2 *Beneficia clerici sacris nõ initiati an vacent per matrimonium validum ab eo celebratum ipso iure, vel requiratur ad id iudicis sententia?*

3 *Clericus sponsam ducens de præsenti valide, non recuperat beneficium etiam alteri non collatum, quãuis ea ante copulam decedat, vel religionem ingrediatur.*

4 *Matrimonio valide contracto ab habente accessum, & regressum ad beneficium Ecclesiasticũ, vacat et iam accessus, & regressus.*

5 *Clericus contrahens matrimonium valide non potest priora beneficia retinere, sed tenetur ea statim dimittere.*
6 *Beneficia clerici matrimonium contrahentis possunt statim impetrari atque alteri conferri.*
7 *Clericus beneficiatus matrimonium contrahens, non potest beneficium, quod habet, renunciare.*
8 *Clericus coniugatus non debet admitti ad Ecclesiastica beneficia, neque ad sacros ordines, aut administrationes Ecclesiasticas, nisi forte castitatem voueret perpetuam.*
9 *Pensiones Ecclesiasticæ an vacent per contractum matrimonij.*
10 *Beneficia clerici contrahentis matrimonium nullum ex causis in juridicis an vacent?*
11 *Beneficium curatum aut simplex recipiens aut retinens absque animo se sacris initiandi an peccet, & quando teneatur ad restitutionem fructuum?*
12 *Matrimonium contrahentes scienter infra quartum gradum consanguinitatis, vel affinitatis, item & Religiosi, Moniales, & clerici sacris initiati incurrunt sententiam excommunicationis Canonis.*
13 *Clericus in sacris matrimonium contrahens an sit irregularis?*

1 CErtum est in jure beneficia non amitti per sponsalia de futuro, quia hæc statum plene incompatibilem non inducunt, sed solum in via sunt ad illud comparandum, ita tenent Ioann. Andr. *in cap. primo, numero 1. & in cap. Ioannes, numero 23. de Cleric. coniug.* & ibi alibique communiter Canonistæ, D. Couar. *in 4. de sponsal. 2. parte, c. 6. §. 3. numer. 4.* Nauar. *in Manual. Latino cap. 25. numer. 120.* Mincha. *de success. creat. lib. 3. §. 22. num. 47* Iulius Clar. *lib. 5. recept. sent. §. fin. in Pract. crim. quæst. 73. num. 3.* Dida. Perez *in l. 1. in versic. tamen sponsalia in tit. 1. lib. 5. Ordin. fol. 4* Mascard. *de probat. conclus. 182 num. 1. & vltim.* congerit plurimos dicens hoc constare apud omnes Thom. Sanch. *lib 7. de matrim. disput. 42. num. 1.* vbi improbat Ludou. Lopez addentem, quod secundum omnes est priuandus hic clericus beneficio, sed quod non est verum, nec aliquem inuenire potuit hoc dicentem.

2 Quod si clericus beneficiatus validum contrahat matrimonium, quamuis non desint, qui teneant adhuc non vacare beneficium ipso jure, sed expectandam esse sententiam, quia communis sententia habet non vacare beneficium ante sententiam, quamuis Canon statuat ipso jure amitti, vt per D. Couar. *in 4. de sponsal. 2. part. c. 8. num. 10* & in terminis videtur hoc tenere gloss. *in c. coniugatus, verbo ad sacros de conuers. coniugat.* & affirmant expresse Alex. Carrer. *lib. 3 de sponsal. cap. 3.* & Manuel Rodrig. *in sua Sum. 1. tom. in 2. editione, ca. 264. num. 1.* certissimum tamen est contrarium, imo quod per contractum matrimonij validum celebratum à clerico in minoribus constituto vacent statim ipso jure eius beneficia, & hoc non est, eo quod vllum delictum admiserit contrahendo matrim. vt sic sententia judicis desideretur, sed quod se vinculo incompatibili cum beneficio sponte sua innodet, ac proinde eo ipso jure per spontaneam immissionem illud videatur ipso facto repudiare, & in terminis ita tenent gloss. *in ca. primo, verbo relinquenda de Cleric. coniug.* & ibi communiter DD. gloss. etiam, & Scribentes *in cap. vnic. verbo Clericus, de Cleric. coniug. in 6.* D. Couar. *in quarto de Sponsal. 2. parte cap. 6 §. 3. n. 4.* Montal. *in l. 41. gloss. vnic. tit. 6. partita 1.* & ibi Greg. Lopez *in gloss. el beneficio,* Iulius Clar. *in Pract. Crimin §. fin. q. 73. n. 5.* Minch. *de success. creat. lib. 3. §. 22. n. 45.* Mascard. *de probat. conclusione 182. num. 1. & 2.* & nos *lib. 2. pract. q. 104. n. 3.* & congerit infinitos, idem sequutus Sanch. *disput. 42, n. 4.* ex quibus patet hanc esse verissimam, communem, & receptissimam sententiam, & omnino tenendam, sicque nulla opus est ad hoc Iudicis sententia, vt in terminis explicant Açor, & Ant. Cuch quos ipse Sanch. ibi ad finem refert, & sequitur; qui *numer. 5.* cum aliis Authoribus hoc ampliat, etiam si matrim. non fuerit consummatum, & *numero 6.*

Quod clericus hic non recuperat beneficium etiam alteri non collatum, quamuis sponsa nondum 3 cognita decedat, aut ad religionem transeat.

Idem est in accessu, regressu, aut quibuslibet aliis 4 juribus ad beneficium Ecclesiasticum competentibus, vt si quispiam impetrauit gratiam aut rescriptum ad præbendam vacaturam, vacant enim hæc omnia statim ipso jure ad instar beneficiorum per matrimonium validum celebratum ab eo, quia obtinebat, vel sibi competebat jus ad illa, quia matrimonium est status incompatibilis cum beneficio, & omni jure ad illud competenti, vt bene jure probat, & sequitur allegans plures alios idem tenentes Th. Sanch. *vbi supra, num. 7.* vbi *numeris sequentibus* plura ex supradictis deducit.

Primo, clericum contrahentem matrimonium, 5 nullatenus posse retinere priora beneficia, sed teneri ea statim dimittere; ita tenet Nauar. *in Manual. Lat. c. 25. num. 120* Ang. *in Summa verbo Apostasia, num. 2.* & iterum *in verbo Clericus 5. num. 1.* Sylu. *verbo Apostasia, q. 3. num. 8. in fin. & in verbo Clericus 2. num. 2. versic. peccat vero in istis,* Toled. *lib. 4 suæ Summæ c. 18. num. 4.* Manuel Rod. *in 1. tomo suæ Summæ in 2. editione, c. 30. num. vlt.* & alios allegans Sanch. *vbi sup. num 10.* addens ex eisdem Angel. Sylu. Nauar. & Toledo, quod Clericus præfatus peccaret retinendo, quia esset iniustus retentor rei non suæ, & in re grauissima, & tenebitur insuper si beneficium retineat ad restitutionem omnium fructuum à se post matrim. initum perceptorum secund. Açor, & Vegam, quos refert & sequitur Sanch. ibidem *d. num. 12.*

Secundo deducitur, beneficia huiusmodi Clerici 6 coniugati, posse statim tanquam vacantia impetrari ac alteri conferri, quia inito matrim. non jure, sed solo facto possidet, Anchar. *in c. quodà te, num. 4. de Cleric. coniug.* Açor *lib 5 instit. moral. c. 8. q. 3.* & Sanch. *vbi supra, num. 11.*

Tertio infertur, minime posse præd. Clericum 7 matrim. jam contracto resignare beneficium in fauorem tertij, ita tenent Bernar. Diaz *in practic. Canonica in nona editione, c. 80. num. 5.* & Zeuallos *in Pract. q. 147. num. 6.* & Flami. Paris. *de resignatione benef. lib. 3. q. 1. numer. 28.* quos sequitur Sanchez *vbi supra.*

Clericus autem coniugatus non debet admitti ad 8 Ecclesiastica beneficia, vel sacros ordines, aut administrationes Ecclesiasticas, nisi forte castitatem voueret perpetuam, & qui vnicam ac virginem habuisset vxorem, ita cauetur *in c. 2. de Cleric. coniug.* de cuius tex. intellectu, quia difficilis est, videndus erit, quoties casus in praxi obuenerit, Th. Sanch. *d. libr. 7. de matrim. disp. 42. numer. 16 per totum.*

De pensionibus autem per cõtractum matrimonij 9 an vacent ad instar beneficiorum, late agit, & distinguit idem Sanc. *d. lib. 7 disp. 44. per totam.*

An vero vacent beneficia Clerici contrahentis 10 matrimonium nullum ex causis juridicis latissime quoque agit idem Author *d. lib. 7, disp. 43. per totam.*

De eo denique qui recipit, vel detinet beneficium 11 curatum, aut simplex vel pensionem animo non permanendi in statu Clericali, sed transeundi ad matrimonium an peccet, & quando ad restitutionem fructuum perceptorum teneatur, & quando non? egimus *lib. 2. Canon. q. c. 5. num. 20. cum sequentibus.* & latius nunc agit Sanch. *d. lib. 7. disp. 45. per totam,* sed quia præfatæ quæstiones ad materiam ipsius matrimonij principalem, & immediatam non spectant, eas omitto hic.

12 Contrahentes scienter matrimoniũ incestuosum cum consanguinea, vel affine infra quartum gradum à Iure Canonico interdictum absque dispensatione Apostolica, item Religiosi, aut Moniales contrahentes matrimonium sacrilegum. Præterea clerici in sacris ordinibus constituti matrim. sacrilegum contrahentes, incurrunt excomunicationem Canonis, de qua *in Clementina vnica de consang. & affinit.* cuius tex, materiam latissime circa præd. excommunicationem declarat Th. Sanch. *lib. 7. de matrim. disput. 48. per totum,* sed quia nos in hoc libro tantum agimus de matrimonio; non vero de excommunicatione sufficiat attigisse matrimonij nullitatem in præmissis speciebus: cæterum quoad excommunicationem incurrendam illis casibus, & in quibus non incurritur ex defectu rationis *d. Clement. vnic.* & aliis juridicis non est nostræ materiæ, ideo quoties opus fuerit, videri potest apud præd. Authorem recte eam explicantem.

13 An autem clericus in sacris constitutus matrimonium contrahens sit irregularis, agit idem Sanch. *d. lib. 7. disput. 49. num. 9. cum sequentibus.*

CAPITVLVM XCVIII.

De impedimento consanguinitatis.

SVMMARIVM.

1 *Consanguinitatis definitio.*
2 *Lineæ definitio.*
3 *Linea consanguinitatis est triplex, vt hic.*
4 *Linea in alio sensu duplex est directa, & inflexa, vt hic.*
5 *Linea cum fit mentio, de recta linea intelligitur, vt hic.*
6 *Linea alicuius sumitur sursum, & deorsum, non vero per transuersum.*
7 *Linea recta debet semper succedi in maioratibus.*
8 *Frater quilibet constituit suam lineam, & alter frater non dicitur de linea sui fratris.*
9 *Stirps quid sit & eius definitio.*
10 *Graduum computatio quomodo fiat.*
Iure Ciuili, Canonico, & Regio, vt in numero 11. & 12. vbi litera l. 3. titulo 6. partita 3. refertur.
13 *Matrimonium in primo gradu consanguinitatis lineæ rectæ, scilicet inter parentes, & filios est ipso jure naturæ irritum ac nullum,*
14 *Matrimonium contrahi inter parentes, & filios an vllo casu liceat, nempe si solum ipsi in mundo supersint?*
15 *Filiæ Lot excusantur à culpa, dum cum patre concubuere, existimantes nullum virum superesse, qui generationi deseruire posset.*
16 *Matrimonium inter ascendentes, & descendentes vsque ad quem gradum prohibeatur?*
17 *Matrimonium potest contrahi inter consanguineos, existente vno eorum vltra quartum gradum.*
Et quomodo hoc intelligatur, numero 18. vbi de intellectu c. fin. de consang. & affin. agitur.
19 *Gradus omnes contenti Leuitici c. 18. an obligent in lege noua circa matrimonium dirimendum, & num. 20.*

1 COnsanguinitas est vinculum personarum ab eodem stipite descendentium carnali propagatione contractum, ita D. Thom. *in quarto dist. 40. quæst. vnic. articul. 1.* communiter receptus à Theologis, & Iuris peritis, teste Thom. Sanch. *lib. 7. de matrim. disp. 50. n. 1.* & quamuis aduersus hanc definitionem consanguinitatis insurgant Palud. *in 4. dist. 40. q. 1. art. 1.* & D. Cou. *in 4 Decretal. 2. parte c. 6. §. 6. n. 1. & 3.* eam redarguentes, quod diminuta sit, dum post verba illa, ab eodem stipite, non sit additum, verbum hoc, propinquo, quo enim tacito, ex præd. definitione colligitur, homines vniuersos consanguineos esse, vtpote quia ab eodem Adamo descendunt: nihilominus tamen secundum D. Th. *vbi supra, ad 1.* non fuit opus eam particulam explicare, quia eo ipso, quod mentio fit in definitione de stipite, intelligitur de ita propinquo, vt virtus eius in descendentibus perseueret: quamuis enim virtus primi parentis Adami perseueret in omnibus descendentibus secundum similitudinem specificam: at non perseuerat secundum similitudinem indiuiduam, juxta quam auus & parentes assimilant sibi prolem, quæ eorum imaginem, complexionisque, ac morum effigiem refert: virtus namque paterna non secundum totam suam perfectionem descendit in filium sed imperfectius: & eo debilior, atque imperfectior est quantũ in plures generationes deriuatur, ac tandem in tot protendi potest, vt omnino debilitetur, & sic consanguinitatis ratio deficiat, vt author est D. Isidorus *lib. 11. Etymol. c. 6.* & refertur *in c. consanguinitas 35. q. 4.* alio autem argum. Couar. contra præfatam definitionem respondet, & recte satisfacit Sanch. *vbi sup. versic. redarguit.*

Consanguinitas ipsa distinguitur per lineas & 2 gradus: in ea vero dicitur ordinata collectio personarum ab vno stipite descendentium diuersos continens gradus, seu potius ipsæmet personæ consanguineæ collectiue sumptæ: gradus autem est habitudo seu mensura distantium personarum, qua cognoscitur, quota consanguinitatis distantia aliqui consanguinei coniungantur.

Linea autem consanguinitatis est triplex, quæ- 3 dam linea ascendentium, alia descendentium, quæ appellatur linea recta, alia est collateralis, seu transuersa, quæ duplex est, quædam æqualis, alia vero inæqualis, vt latius hæc declarat cum suis exemplis Th. Sanch. *vbi supra, num. 2.*

In alio sensu linea duplex est, directa, & inflexa: 4 recta autem & ipsa duplex est, descendentium & adscendentium, *l. stemmata ff. de gradib. paterna, & materna:* & est nomen collectiuum plurium personarum, & graduum, Bal. siue Salic. apud Anchar. *consil. 95. n. 7.* Men. *cons. 197. n. 1. & cons. 585. n. 30* quos refert, & sequitur Marc. Ant. Per. *de fideic. art. 22 n. 4. f. 195.*

Sed melior & perfectior est definito D. Thom. communiter recepta, quam supra adduximus.

Et cùm de linea fit mentio, intelligitur de recta, 5 non de transuersali, ideoque de linea, v.g. Francisci sunt omnes eius descendentes vtriusque sexus masculi, & fœminæ, transuersalis autem, non sunt de linea Francisci, sed de alia linea, quamuis ab eodem stipite procedant sicuti contingit in duabus viis, quę ab eodem principio deriuantur, duæ namq; sunt, & qui est in vna, non est in alia, vt cum aliis probat Peregr. 6 *vbi sup.* qui etiã quod linea alicuius sumitur sursum, & deorsum, non vero transuersum, & in *art. 26. n. 28. fol. 249. col. 4.* quod si pater habuisset filium, & filiam, in masculo inciperet linea masculina ipsius patris, & in fœminina inciperet linea fœminina.

Et hinc est, vt in maioratus successione linea re- 7 cta debet semper succedi, vt diximus *li. 2. Canon. qq. c. 14. n. 46.* vbi *numeris sequentibus* alias regulas communes in materia successionis maioratus circa lineam succedere debentis adduximus.

Quilibet autem fratrum constituit propriam li- 8 neam, & alter de alterius linea non dicitur, vt cum Socin. Bet. & aliis docuimus *consil. 13. n. 12. & d. lib. 2. Canon. qq. c. 14. n. 35.* & hæc de linea sufficiant.

Stipes est persona illa, à qua omnes personæ, de 9 quarum coniunctione tractatur, descendunt & originem ducunt; quia licet juxta D. Isidor. *in c. series 35. q. 5.* truncus, seu stipes arboris consanguinitatis non sit primus parens, à quo omnes descendunt, sed prima eius generatio, hoc est, filij ipsius, attamen jam diu Ecclesia recepit, primum parentem, à quo procedunt omnes, de quorum consanguinitate agitur,